

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Діагностика зовнішнього середовища банку»

Студента 2 курсу 7м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Банківська справа»

Клименко
Станіслав
Ігорович

Науковий керівник
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2019

3MICT

Generating Table of Contents for Word Import ...

ВСТУП

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що у ринковій економіці будь-яка організація, і банк зокрема, функціонує в певному середовищі, взаємодіє зі споживачами та іншими суб'єктами, бере участь у конкурентній боротьбі. Роль зовнішнього середовища у загальному розвитку банку і його вплив на прибутковість вимагають здійснення відповідного дослідження.

Банківська система України протягом останніх десятиліть зазнала ряду змін та кризових явищ. Частина з них спровокована загальною світовою економічною кризою, частина – економічними процесами в Україні. До того ж на стан банківської системи мали вплив внутрішні чинники, такі як якість кредитних портфелів окремих банків, дотримання ними нормативів та інші чинники. Тому існує потреба у визначенні, які з зазначених чинників мають найбільший вплив на загальний стан банківської системи та прибутковість комерційних банків. Ця потреба обґрунтовується тим, що стабільність та ефективність банківської системи є одним з наріжних каменів економіки країни, тому підтримка даної системи у належному стані є однією з важливих задач уряду України та Національного банку України. Для цього потрібно провести детальний аналіз чинників впливу, щоб на їх основі мати можливість прогнозувати кризові явища та завчасно запобігати їм. Таким чином, дослідження можливостей та загроз банківського середовища стає основним фактором успішності сучасного банку. Тому дослідження впливу зовнішнього середовища на показники діяльності банку є актуальним і важливим в контексті функціонування банківської системи в цілому.

Окремі дослідження, такі як «Вплив макроекономічних факторів на ефективність банківської системи України» О. Малахової [23], «Основні тенденції в економіці та фінансовій системі України» Д. Сологуба [43] та інших науковців, звертають детальну увагу на зв'язок між макроекономічними показниками та банківською системою. Проте переважна частина досліджень спрямована на дослідження впливу банківської системи

на макроекономічні показники, а не навпаки, і більшість з таких досліджень не враховує останні роки, тому є потреба у дослідженні впливу за більш тривалий період.

Об'єкт дослідження – інструментарій діагностики зовнішнього середовища банку.

Предметом дослідження є концептуальні засади діагностики зовнішнього середовища банку

Мета дослідження полягає у розкритті теоретичних і практичних положень діагностики зовнішнього середовища банку та розробці пропозицій щодо її удосконалення.

Відповідно до мети вирішення потребують наступні завдання:

- визначити теоретичні основи діагностики зовнішнього середовища банку;
- провести аналіз макроекономічних індикаторів та їх вплив на банк;
- дослідити монетарні індикатори та їх вплив на банк;
- провести оцінку впливу на банк рівня конкуренції на ринку;
- сформулювати пропозиції щодо розширення інструментарію та інформаційного забезпечення аналізу зовнішнього середовища банку;
- розробити методiku діагностики зовнішнього середовища банку та навести її практичну апробацію.

Теоретичну базу складають як українські, так і західні джерела, що висвітлюють різні аспекти представленої теми. У процесі проведення дослідження була проаналізована література, присвячена банкам та банківській діяльності. Okремо варто виділити літературу, присвячену стратегічному управлінню та аналізу. Цей блок джерел дозволив наочно продемонструвати важливість стратегічного підходу до аналізу зовнішнього середовища, коли на рівні топ-менеджменту доводиться діяти і приймати рішення в умовах суперечливих, нестабільних, кризових ситуацій.

Методологічними засадами дослідження стали системний підхід і принцип історизму, що забезпечують виявлення закономірностей комунікаційної діяльності в галузі зв'язків з громадськістю банківської сфери.

Основними використовуваними методами є історичний і функціональний аналізи, за допомогою яких були сформульовані ключові фактори зовнішнього середовища, що впливають на бізнес банківських структур. Крім того, у роботі використовувалися системний підхід, методи статистичного, економічного, стратегічного і логічного аналізу, групування й узагальнення даних.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати можуть бути використані банківськими установами для формування чіткої стратегії дій на ринку банківських послуг. Подібна стратегія буде інформаційно забезпечена і забезпечує врахування низки факторів, що можуть мати суттєвий вплив на діяльність банку протягом значного проміжку часу.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Публікації. Окремі результати дослідження знайшли відображення в науковій статті: Клименко С.І. Оцінювання впливу макроекономічних показників на банківську систему України.//Управління діяльністю фінансових установ: зміни стереотипів: зб. наук. ст. студ. заочної форми навчання / відп. ред. Н.П. Шульга. – К.: Київ. нац. торг. - екон. ун-т, 2019. – Ч. 1. – 308 с. (С.91-95).

Обсяг та структура роботи. Робота складається з 3 розділів, вступу, висновків, списку використаних джерел та 10 додатків. Обсяг роботи складає 43 сторінки. В роботі представлено 6 таблиць, 10 рисунків та використано 57 наукових джерел.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА БАНКУ

Необхідно відзначити, що поняття «середовища банку» є досить великим і включає безліч складових. Головним завданням банку, крім вилучення економічної вигоди, є пристосування до оточуючого бізнес-простору і максимальна реалізація власного потенціалу в поточних умовах [33, с. 89]. Фактори банківського середовища можна поділити на внутрішні та зовнішні, які у свою чергу діляться на фактори мікро- та макросередовища (дод. А).

Банківське мікросередовище визначають контрольовані чинники банку разом з факторами, обумовленими діяльністю стратегічних партнерів, постачальників, конкурентів, посередників, клієнтів і контактних аудиторій. Зазначена діяльність відноситься як до внутрішнього, так і зовнішнього ринку [32, с. 337].

Макросередовище визначається частиною неконтрольованих чинників. До таких факторів відносять стан економіки, демографії, навколишнього середовища, політики, права, науки, техніки і культури. Так само, як і в разі розгляду мікросередовища, зазначені фактори відносяться як до внутрішнього, так і зовнішнього ринку [46, с. 124].

Мезосередовище визначається частиною факторів мікро- і макросередовища. Звично мезосередовище характеризується діяльністю стратегічних союзників, акціонерів, постачальників, конкурентів, клієнтів, а також референтних груп і організацій, що впливають на діяльність фірми [20, с. 162].

Досягнення основних та стратегічних цілей банку багато в чому залежить від його положення у зовнішньому середовищі, тому банк повинен вивчити фактори зовнішніх умов і сили, що існують в середовищі. В ході аналізу факторів зовнішнього середовища визначають стратегічний клімат [38, с. 77].

Зовнішнє середовище може представлятися такими сегментами, як соціальне, економічне, політичне, технологічне, екологічне, інституційне середовище [46, с. 92]. Основні показники, що відображають його стан, можуть бути класифіковані на макроекономічні, показники стану фінансових ринків, соціально-економічні показники регіону діяльності банку [41, с. 511]. Все різноманіття чинників зовнішнього середовища, на думку інших дослідників, може бути зведене до трьох основних компонентів: ринок, конкуренція, розвиток інформаційних технологій [48, с. 102].

У ряді досліджень [23; 27; 43; 51] можна виділити наступні аспекти, найбільш значущі в аналізі чинників зовнішнього середовища банків:

- основу зовнішнього середовища банків (умов їх функціонування) визначає фінансовий і грошовий потенціал всіх секторів економіки (грошові доходи населення, рентабельність реального сектора економіки, стан бюджетної сфери та зовнішньоекономічного сектора);

- сильний зворотний зв'язок банків з економікою, яка проявляється в тому, що, взаємодіючи з іншими секторами (зокрема, сприяючи найбільш ефективному використанню фінансових ресурсів, впливаючи на схильність населення до заощадження, будучи провідниками грошово-кредитної політики країни), політика банків чинить вплив на зміну взаємин безпосередньо між самими секторами економіки. Це призводить до високого рівня державного регулювання даної сфери економічної діяльності. Регулюючий вплив по відношенню до банків може розглядатися як значимий фактор зовнішнього середовища банків;

- оскільки банки є основними операторами фінансового ринку, їх можливості визначаються масштабом, структурою і характером розвитку фінансового ринку. У більш розвинених країнах обсяг фінансового ринку становить 300-400% ВВП, в країнах з ринками, що розвиваються цей показник значно нижче. При цьому варто відзначити, що в системі ринкових відносин фінансовий ринок – найбільш динамічний: з причин соціального, економічного, політичного характеру його параметри надзвичайно рухливі і

мінливі, а отже, і базові умови для ведення банківського бізнесу відрізняються високим рівнем ризику;

- незважаючи на високий ризик, характерний для ряду банківських операцій, банківський бізнес зберігає високу норму прибутковості, що призводить до постійного загострення конкуренції на ринку банківських послуг. Конкуренція виступає також важливим фактором зовнішнього середовища банків.

Дані фактори можна представити схематично (дод. А). У більш короткій інтерпретації зазначені фактори можна позначити як регулювання, ринок, конкуренція.

Відповідно, до основних методів оцінки факторів зовнішнього середовища відносять аналіз макросередовища (стан економіки і характеру грошово-кредитного регулювання), галузевий аналіз (аналіз фінансового ринку), конкурентний аналіз (оцінка рівня конкурентної боротьби на ринку банківських послуг) та застосовують такі інструменти, як оцінка конкурентних сил в галузі за М. Портером, PEST-аналіз, SWOT-аналіз, вагова матриця, бенчмаркінг та сценарний аналіз, а також моделі стратегічного аналізу (матриці І. Ансоффа, модель BCG, моделі GE/McKensey та ін.).

Лист аналізу конкуренції за М. Портером характеризує рівень конкуренції в галузі за п'ятьма позиціями:

- 1) суперництво конкурентів між собою – внутрішньогалузева конкуренція;
- 2) поява нових конкурентів;
- 3) поява товарів-замінників;
- 4) здатність постачальників торгуватися;
- 5) здатність споживачів торгуватися [31, с. 61].

Зазначені п'ять сил визначають умови, в яких функціонують конкретні організації; стан кожної з сил, а також їх спільний вплив визначає можливості окремо взятої організації в конкурентній боротьбі. Конкурентна позиція це позиція, яку та чи інша організація займає в галузі у відповідності з результатами своєї діяльності або у відповідності зі своїми перевагами або

недоліками. Конкурентні переваги організації визначаються під впливом різних факторів, які притаманні організації в процесі формування ринкової стратегії [34, с. 94].

Оцінка конкурентної позиції банку дозволяє визначити наскільки сильна сьогоднішня конкурентна позиція банку, яку зміну конкурентної позиції можна очікувати при використанні сьогоднішньої стратегії, який ранг фірми щодо ключових суперників у кожному важливому компоненті конкурентної сили і галузевому ключовому факторі успіху, який перелік конкурентних переваг банку і можливість фірми захищати свою позицію [54]. На думку М. Портера, в умовах зростаючої інтернаціоналізації виробництва товарів і послуг, коли корпорації все більше набувають рис глобальних мережевих організацій, без відповідного іміджу соціально-відповідальної поведінки важко конкурувати на ринку, отримати взаємо-вигідні інвестиції і вибудовувати довгострокову політику співпраці, як на рівні галузі, так і в системі взаємодії «держава-бізнес-суспільство» [31, с. 286].

Бенчмаркінг використовують для аналізу прихованих від спостерігача ринкових явищ і процесів. Його особливість полягає в збиранні якомога повнішої, в тому числі конфіденційної інформації про діяльність різних суб'єктів ринкового середовища. Зібрана інформація дає змогу краще зрозуміти особливості банківської діяльності лідерів конкурентного середовища і причини їхнього успіху, узагальнити і використати їх у процесі побудови моделі ефективного банку. Бенчмаркінг в управлінні діяльністю банку зводиться до двох найважливіших завдань:

- 1) ідентифікація значніших досягнень у сфері спеціалізації банку на кожний період часу;
- 2) орієнтація банків на досягнення цих вищих результатів у недалекому майбутньому [53, с. 14].

PEST-аналіз призначений для стратегічного прогнозування, виявлення та оцінки факторів зовнішнього середовища (політичних (policy), економічних (economy), соціальних (society), технологічних (technology)), які можуть в сьогоденні і майбутньому вплинути на діяльність організації. В

якості експертів виступають топ-менеджери, фахівці та консультанти банку [7, с. 144].

Цінність SWOT-аналізу полягає в тому, що дозволяє сформулювати у вигляді логічно узгодженої матриці взаємодії сил, слабкостей, можливостей і загроз відомі, але розрізнені і безсистемні уявлення про банк і його конкурентне оточення. Інструмент дозволяє розробити варіанти стратегії, які відповідають тому чи іншому співвідношенню сильних і слабких сторін, можливостей і загроз. Це найпотужніший, підсумковий вид аналізу, він являє собою об'ємний аналітико-оцінний інструмент, що дозволяє отримати і оцінити робочі варіанти стратегій. Матриця Бостонської консалтингової групи ґрунтується на двох критеріях: темп зростання ринку; відносна частка ринку, — що не завжди забезпечує задовільний результат. Тому більш ефективним і дієвим є проведення SWOT-аналізу, який розглядає діяльність підприємства за чотирма категоріями: Strengths – сильні сторони; Weaknesses – слабкі сторони; Opportunities – можливості; Threats – загрози [4, с. 92]. Наприклад, можуть бути розроблені стратегії, що враховують сили і можливості, і які полягають в різкому підвищенні обсягів виробництва і продажів. Для співвідношення сил і загроз можуть бути розроблені інші, більш стримані варіанти. [10].

Оцінити вплив того чи іншого макроекономічного фактору по відношенню до конкретного банку можна за допомогою великої кількості таких методів оцінки макросередовища:

- метод аналізу і оцінки однорідних факторів зовнішнього середовища на основі самоорганізованих карт ознак;
- метод аналізу зовнішнього середовища в складних ситуаціях на основі когнітивних карт;
- метод розробки сценаріїв;
- метод експертного прогнозування;
- метод аналізу нестабільності зовнішнього середовища [9].

В рамках методу експертного прогнозування може бути використана наступна схема аналізу зовнішніх чинників (рис. 1.1).

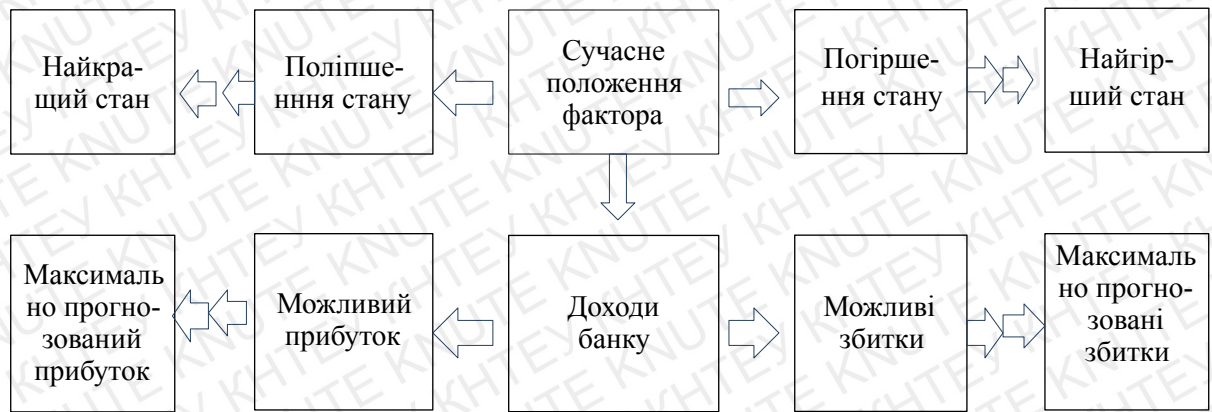

Рис. 1.1 Схема оцінки впливу факторів зовнішнього середовища [1, с. 12]

Виходячи з даної схеми, експерт повинен володіти інформацією про реальний стан фактору, а також про тенденції зміни його стану. Після отримання діаграми його стану дається експертна оцінка щодо сучасних тенденцій зміни фактору. Одним з підходів до оцінки того, яким чином впливає той чи інший зовнішній фактор на діяльність банку, є аналіз результативних показників діяльності банку, які відображають вплив не тільки внутрішніх чинників (здатність організувати оптимальні бізнес-процеси, вміння управляти витратами, впровадження сучасних інформаційних технологій та т. ін.), але і вплив факторів зовнішнього середовища.

Галузевий аналіз для банку пов'язаний з аналізом фінансового ринку. Основне завдання галузевого аналізу – правильно ‘оцінити існуючі для банку можливості і загрози з метою прийняття обґрунтованих рішень про вибір базових ринків – найбільш привабливих для банку сегментів на фінансовому ринку. При оцінці можливостей, існуючих для банку на фінансовому ринку, можуть застосовуватися методи банківського маркетингу для аналізу ринку (метод експертних оцінок, алгоритми кластеризації, фільтраційний аналіз, тощо), а також вже згадані вище методи стратегічного маркетингу [11, с. 639]. На основі проведеного аналізу складається прогноз банку по залученню певних обсягів ресурсів і напрямків їх розміщення, тобто перш за все дається кількісна оцінка можливого попиту і пропозиції на послуги банку.

Аналіз фінансового ринку, як зовнішнього по відношенню до банків середовища, це аналіз можливих істотних змін цін на основні інструменти

ринку, в результаті яких може значно погіршитися фінансове становище банку. Основними методами в даному випадку виступають статистичний, аналітичний, метод експертних оцінок, стрес-тестування. Методи оцінки банківських ризиків розроблені Базельським комітетом з банківського нагляду і представлені в документі «Міжнародна конвергенція вимірювання капіталу і стандартів капіталу: нові підходи» («Базель II») [52].

Аналіз місця і ролі банківської системи в економіці країни дозволяє визначити в якості детермінуючих факторів зовнішнього середовища, що роблять найбільший вплив на банки, такі фактори, як грошовий і фінансовий потенціал всіх секторів економіки, характерний для конкретного етапу розвитку економіки тип грошово-кредитного регулювання (наприклад, період грошового стиснення або грошової експансії), рівень розвитку фінансового ринку, характер конкуренції на ринку банківських послуг. Відповідно, методологія аналізу основних факторів представлена аналізом макроекономічного середовища, галузевим аналізом, конкурентним аналізом.

Отже, перетворившись на невід'ємний елемент стратегічного управління банком, аналіз факторів зовнішнього середовища дозволяє керівництву банку оцінювати вплив змін, що відбуваються в економіці на ефективність банків, оцінювати вплив грошового регулювання на стан ресурсної бази, визначати існуючі можливості і ризики для банку на фінансовому ринку, визначати положення банку на ринку банківських послуг щодо своїх конкурентів.

РОЗДІЛ II

ДІАГНОСТИКА ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКУ

2.1 Аналіз макроекономічних індикаторів та їх вплив на банк

Банківська система України протягом останніх десятиліть зазнала ряду змін та кризових явищ. Частина з них спровокована загальною світовою економічною кризою, частина – економічними процесами в Україні. До того ж на стан банківської системи мали вплив внутрішні чинники, такі як якість кредитних портфелів окремих банків, дотримання ними нормативів та інші чинники. Тому існує потреба у визначенні, які з зазначених чинників мають найбільший вплив на загальний стан банківської системи та прибутковість банків. Ця потреба обґрунтовується тим, що стабільність та ефективність банківської системи є одним з наріжних каменів економіки країни, тому підтримка даної системи у належному стані є однією з важливих задач Національного банку України. Для цього потрібно провести детальний аналіз чинників впливу, щоб на їх основі мати можливість прогнозувати кризові явища та завчасно запобігати їм. Внаслідок зазначеного дослідження впливу макроекономічних показників на показники діяльності банківської системи є актуальним і важливим в контексті функціонування банківської системи в цілому.

Як стверджують дослідження сучасних вітчизняних науковців, функціонування банківської системи нерозривно пов'язане з економічним розвитком країни. Як стверджує О. Малахова, «функціонування банківської системи країни нерозривно пов'язано з динамікою розвитку і поточним станом економіки, політичною та соціальною ситуацією в країні, правовим полем функціонування як банківських установ, так і економічних агентів. Практика останніх років свідчить, що проблемам, які виникають у банківській системі країни, досить часто передують саме макроекономічні зрушення. За таких обставин оцінка ефективності функціонування банківської системи є неповною без аналізу впливу змін, які відбуваються в

економічній системі» [22]. Тому проведемо дослідження впливу макроекономічних показників на індикатори діяльності банківської системи України.

Протягом 2016-2019 рр. макроекономічне середовище залишалось у цілому сприятливим для розвитку фінансового сектору та, зокрема, банківського бізнесу. Починаючи з 2016 р. вітчизняна економіка, попри внутрішньополітичні ризики, демонструє помірне відновлення. Так, зростання ВВП у 2016 р. становило 2,4% порівняно з 2015 р., у 2017 р. зросло ще на 2,5%, а у 2018 р. на 3,3% , що перевищило семирічний максимум [8]. Втім темпи економічного зростання у 2019 р. трохи загальмувалися, і у порівнянні з першим кварталом 2018 р. становили лише 2,5% (Рис. 2.1.).

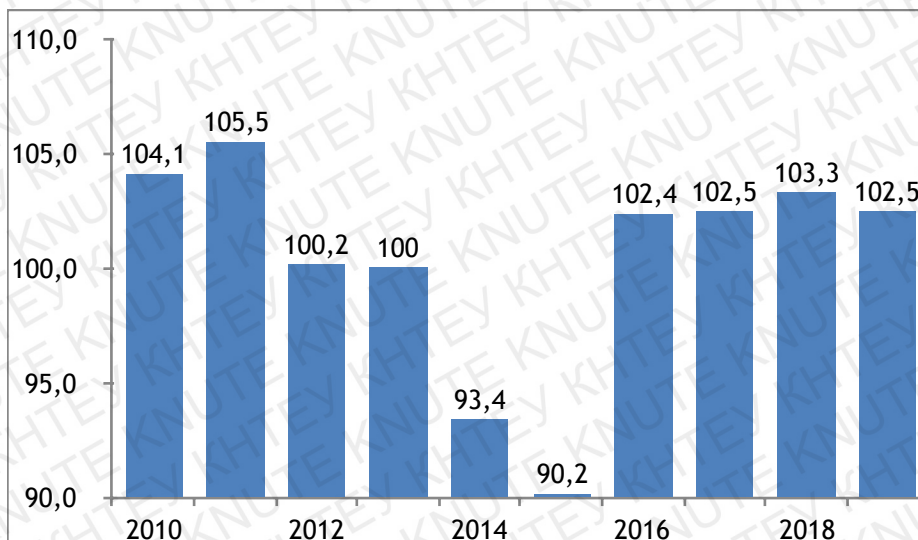

Рис. 2.1 Динаміка темпів росту обсягу валового внутрішнього продукту України у 2010-2019 рр., %*

* побудовано автором за даними [8]

Інфляція була контрольована та у 2016 р. перебувала в межах цільового орієнтуру, визначеного НБУ, склавши у грудні 2016 р. 12,4% (рис. 2.2). Враховуючи усі ці фактори, Національний банк України почав поступове послаблення монетарної політики, включаючи зниження облікової ставки у 2016 р. до 14% і часткову лібералізацію валютного ринку.

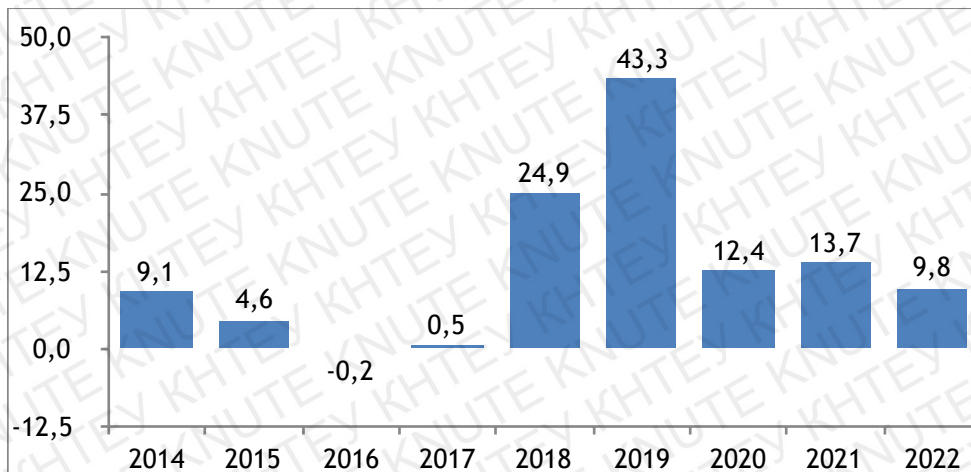

Рис. 2.2 Динаміка зміни індексу споживчих цін України у 2010-2019 рр., до попереднього року, %*

* побудовано автором за даними [15]

У 2017 році споживча інфляція за оцінками Державної служби статистики України становила 13,7% (рис. 2.2) та перевищила цільове значення Національний банк. З огляду на посилення інфляційних ризиків у IV кварталі 2017 р., НБУ перейшов до проведення більш жорсткої монетарної політики, двічі (у жовтні та грудні) підвищивши облікову ставку на 1 в. п. – до 14,5% річних на кінець року [36, с. 21]. Підвищення ставки було реакцією на погіршення інфляційних очікувань, посилення ризиків затримки офіційного фінансування, прискорення зростання споживчого попиту. Загалом у 2017 р. майже всі ризики для фінансової стабільності, крім інфляційних, залишалися помірними [36, с. 61].

У 2018 р. споживча інфляція сповільнилася до 9,8%, сягнувши найнижчого рівня за останні п'ять років. Досягти цього вдалося насамперед завдяки жорсткій монетарній політиці, якої дотримувався Національний банк протягом 2018 р., упродовж року облікова ставка підвищувалася чотири рази – загалом на 3,5 в. п. до 18,0% річних. Це зумовило підвищення процентних ставок і, відповідно, надавало стимули для збільшення заощаджень, а також зміцнення курсу гривні. Покращилися й інфляційні очікування населення (11,9% у грудні 2018 р.) [21], (Рис. 2.3.).

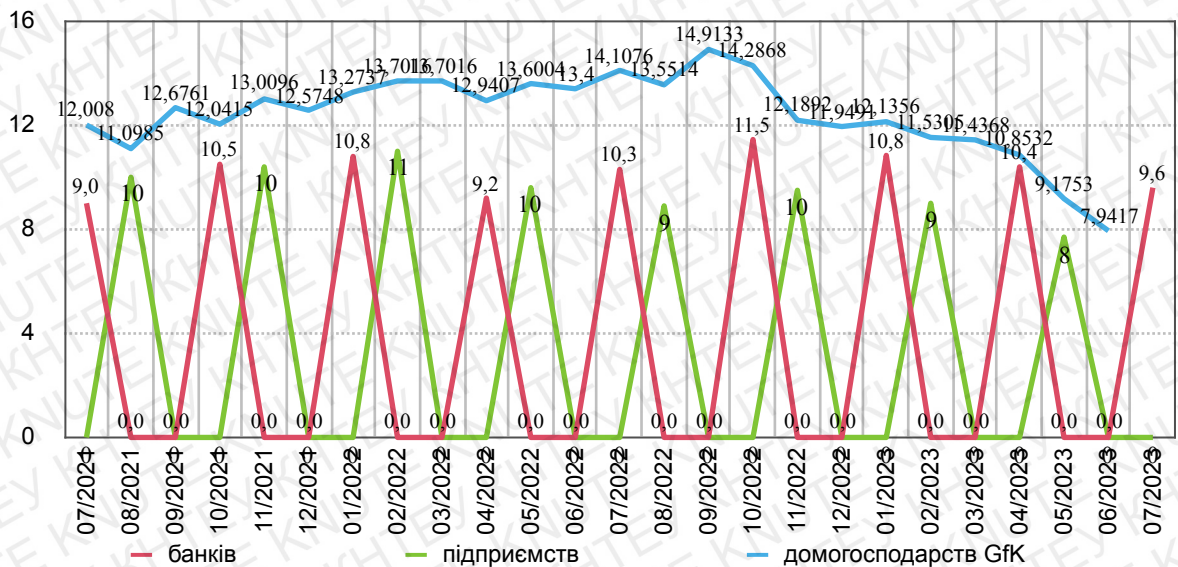

Рис. 2.3 Інфляційні очікування в наступні 12 місяців у середньому по Україні, % [21].

Зазначимо, що протягом 2018 р. зберігався істотний інфляційний тиск з боку споживчого попиту, обумовлений, зокрема:

- стійким зростанням у 2018 р. заробітних плат і в номінальному вираженні (+24,8%), і в реальному (+12,5 %) в порівнянні з 2017 р. [30];
- збільшенням мінімальної заробітної плати, пенсій і соціальних трансфертів;
- посиленням дефіциту кадрів як внаслідок розвитку економіки України, так і суттєвого відтоку трудових мігрантів (рівень безробіття в Україні в 2018р. знизився до 8,8%, що відповідає мінімуму за 5 років) [30];
- збільшенням надходжень коштів від трудових мігрантів (10,9 млрд дол. США у 2018р. або +17,5% у порівнянні з 2017 р. за даними НБУ) [14, с. 20];
- поліпшенням споживчих настроїв (з 2017 р. індекс GfK Ukraine зріс на 2,4 п. до 62,2 п. у грудні 2018 р.) [44];
- розширенням споживчого кредитування (+24% р/р у грудні 2018р.) [37, с. 27].

Водночас, НБУ послідовно продовжував розпочату у 2017 р. лібералізацію валютного регулювання, шляхом пом'якшення тимчасових

адміністративних обмежень з експортно-імпортних операцій та прямих іноземних інвестицій [36, с. 61], послаблення яких не створювало ризиків для дестабілізації валютного ринку. Зокрема, була поступово знижена частка надходжень в іноземній валюті, що підлягає обов'язковому продажу на міжбанківському ринку, а розрахунковий період для експортно-імпортних операцій в іноземній валюті був збільшений. Крім того, у 2017 р. НБУ дозволив українським компаніям виплачувати дивіденди за кордон у межах певного щомісячного ліміту. У лютому 2019 р. набрав чинності новий закон про валюту та валютні операції. Новий закон скасовує ряд обмежень, визначає нові принципи валютних операцій, валютного регулювання та нагляду і веде до значної лібералізації операцій з іноземною валютою і руху капіталу [35]. Це сприяло покращенню інвестиційного клімату, полегшенню діяльності підприємств, які здійснюють зовнішньоторговельну діяльність і відповідно підтримувало подальше відновлення економіки України.

З огляду на необґрунтовано оптимістичні показники, закладені в бюджет 2018р., та невиконання програми приватизації, фіскальні ризики залишалися високими. Дефіцит державного бюджету за підсумками 2018р. збільшився на 23,7% у порівнянні з 2017 р. і досяг 59,3 млрд грн. Недофінансування окремих програм державного бюджету досягло 48,3 млрд грн, що відповідає 4,7% запланованого річного обсягу. В абсолютному вираженні максимальне відставання від планових показників спостерігалось щодо фінансування загальнодержавних функцій (-16,4 млрд грн) та економічної діяльності (-10,8 млрд грн), а у відносному – для витрат на ЖКГ (-28,5%) [21].

Макроекономічна ситуація та умови зовнішньої торгівлі були фундаментально сприятливими для нормалізації і поступового зниження девальваційного тиску. Незважаючи на істотне послаблення валют групи країн, що розвиваються, обмінний курс гривні до долара США завершив 2018р. зміцненням на 1,4%: із 28,4 на початку 2018 р. до 27,8 (рис. 2.4) [45], (Рис. 2.4.).

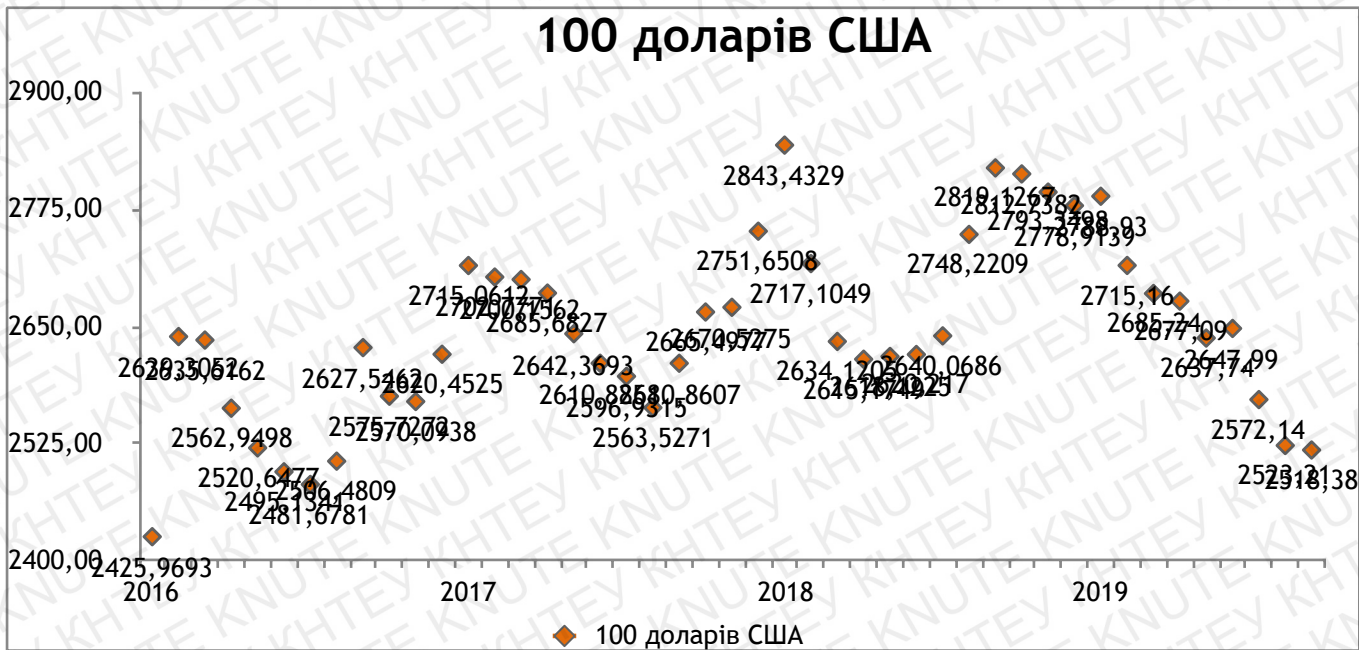

Рис. 2.4 Динаміка офіційного курсу гривні до долару США протягом січня 2016 р. – листопада 2018 р. [45].

Профіцит за фінансовим рахунком сягнув 7,5 млрд дол. США (п'ятирічний максимум). Цьому сприяли купівля українських ОВДП з боку нерезидентів у першому півріччі, а в другій половині 2018 року – емісія еврооблігацій (2 млрд дол. США), надходження першого траншу від МВФ (1,4 млрд дол. США), а також пов'язаного фінансування від ЄС та Світового банку (сукупно близько 1 млрд дол. США в еквіваленті) [45]. У сукупності з притоками валютної виручки від реалізації рекордного врожаю окремих сільськогосподарських культур та істотного приросту експорту чорних металів і виробів із них (15,3% у порівнянні з 2017 р.), а також 11,3 млрд дол. США надходжень від трудових мігрантів, це дозволило встановити рекорд профіциту платіжного балансу за останні 8 років (2,9 млрд дол. США). Міжнародні резерви України перевищили 20,8 млрд дол. США – вперше з 2013 р. банки залишаються ліквідними та безперобійно здійснюють усі платежі. Це свідчить про відновлення довіри клієнтів до банківської системи. Внаслідок структурного очищення, виконання програм докапіталізації,

поступового впровадження стандартів ЄС у сфері управління ризиками та боротьби з відмиванням коштів український банківський сектор залишається достатньо стійким до зовнішніх шоків [53].

У жовтні 2018 р. уряд України досяг угоди з МВФ про проведення нової 14-місячної програми резервної підтримки («Stand-By»), яка замінить собою діючу в даний час Програму ЕРР. Інші міжнародні фінансові установи також надавали останніми роками значну технічну підтримку з тим, щоб допомогти Україні реструктурувати зовнішній борг і здійснити різні реформи (в тому числі реформу стосовно боротьби з корупцією, реформу в сфері корпоративного права і поступову лібералізацію енергетичного сектора).

У листопаді 2019 р. рейтингове агентство Moody's залишило кредитний рейтинг України на рівні Саа1, при цьому агенство підвищило свій прогноз з «стабільного» на «позитивний», який відображає відновлення валютних резервів, позитивні очікування щодо деяких реформ і покращення у сфері міжнародних відносин. Подальша стабілізація економічної та політичної ситуації залежить від продовження проведення урядом структурних реформ та інших чинників.

З огляду на окреслену макроекономічну ситуацію в країні в останні три роки, визначимо основні показники діяльності банку у 2016-2018 рр. та оцінимо вплив окреслених факторів на них [18].

Основні показники фінансово-економічної діяльності АТ «Райффайзен Банк Аваль» у 2016-2018 рр. наведені у табл. 2.1.

Сприятлива макроекономічна ситуація зумовила зростання активів АТ «Райффайзен Банк Аваль» на 16,83% у 2017 р. та ще на 10,12% у 2018 р.

Станом на 31 грудня 2018 р. випущений та зареєстрований статутний капітал АТ «Райффайзен Банк Аваль» складався з 61495,1 млн. простих акцій та 50 млн. привілейованих акцій, номінальною вартістю 0,10 грн кожна. При цьому вартість капіталу банку збільшилась на 18,39% у 2017 р. та ще на 7,66% у 2018 р. переважно за рахунок зростання частки нерозподіленого прибутку.

Основні показники фінансово-економічної діяльності АТ «Райффайзен
Банк Аваль» у 2016-2018 рр., станом на 31.12

Показник	Сума, тис. грн.			Абсолютне відхилення, (+/-), тис.грн.		Відносне відхилення, %	
	2016	2017	2018	2017 до 2016	2018 до 2017	2017 до 2016	2018 до 2017
Активи	5736463 7	6701681 6	7380083 3	9652179	6784017	16,83	10,12
Зобов'язання	4834396 2	5617626 3	6210974 0	7832301	5933477	16,20	10,56
Капітал	9196738	1088788 5	11721519	1691147	833634	18,39	7,66
Ч и с т і процентні доходи	4839993	5692482	7097432	852489	1404950	17,61	24,68
Ч и с т і комісійні доходи	1896724	2344427	2473576	447703	129149	23,60	5,51
Прибуток від кредитів	28515	1723471	648780	1694956	-1074691	5944,09	-62,36
Непроцентні доходи	796628	440004	440800	-356624	796	-44,77	0,18
Непроцентні витрати	3475337	3676741	4292642	201404	615901	5,80	16,75
Прибуток до оподаткуванн я	4086523	6523643	6367946	2437120	-155697	59,64	-2,39
Ч и с т и й прибуток	3717425	5319021	5234825	1601596	-84196	43,08	-1,58

Відповідно до фінансової політики протягом 2017-2018 рр. банк нарощував власні зобов'язання, що збільшились на 16,20% у 2017 р. та ще на 10,56% у 2018 р., переважно за рахунок агресивної депозитної політики.

Протягом досліджуваного періоду АТ «Райффайзен Банк Аваль» збільшував свою присутність на ринку, що призвело до стабільного зростання чистого процентного доходу. Так, у 2017 р. зазначений показник

збільшився на 17,61% у порівнянні з 2016 р., а у 2018 р. ще на 24,68%. Чисті комісійні доходи теж стабільно зростали: на 23,60% у 2017 р., та ще на 5,51% у 2018 р. Кредитні прибутки стрімко збільшились у 2017 р. на 5944,09%, що зумовлено перш за все зміною в обліковій політиці банку, а у 2018 р. зменшились на 62,36%, що зумовлено змінами у кредитній політиці банку і намаганням банку дотримуватись нормативів кредитного ризику. Зазначені зміни у доходах банку сприяли змінам чистого прибутку, який зріс у 2017 р. на 43,08% та зменшився на 1,58% у 2018 р.

Для оцінки впливу ВВП на чистий прибуток АТ «Райффайзен Банк Аваль» представимо їх на рис. Г.1 (дод. Г). Отже, зростання ВВП має позитивний вплив на зростання чистого прибутку досліджуваного банку. Так, зростання ВВП на 1% призведе до зростання чистого прибутку на 998947,12 тис. грн.

Інфляція має негативний вплив на діяльність АТ «Райффайзен Банк Аваль» (рис. Г.2 дод. Г). Так, зростання інфляції на 1% призведе до зменшення прибутку на 160777,49 тис. грн. Втім, коефіцієнт детермінації, що дорівнює 0,11 свідчить про низьку достовірність впливу окресленого фактору. Зміна курсу валют, зокрема зростання вартості 1 долару США призводить до зростання прибутку банку. (рис. Г.3 дод. Г). Наближення коефіцієнту детермінації до 1, свідчить про значний істотний зв'язок між досліджуваними факторами.

Зміна рівня безробіття в економіці України на 1% призводить до зменшення чистого прибутку банку на 486 466,15 тис. грн. Наближення коефіцієнту детермінації до 0, свідчить про відсутність зв'язку між досліджуваними факторами. (дод. Г) Позитивна зміна рентабельності вітчизняних підприємств призводить до зростання прибутку банку (рис. Г.5 дод. Г). Зв'язок між досліджуваними факторами істотний.

Таким чином, з розглянутих факторів найбільший вплив на чистий прибуток банку мають темпи зростання ВВП, зміна курсу валют та рентабельність вітчизняних підприємств.

Отже, АТ «Райффайзен Банк Аваль» вживає належні заходи для підтримки стабільної діяльності банку, необхідні за існуючих обставин, хоча подальша нестабільність ситуації у діловому середовищі може спричинити негативний вплив на результати діяльності та фінансовий стан банку.

2.2 Дослідження монетарних індикаторів та їх вплив на банк

Незважаючи на скорочення кількості банків, банківська система нарощує сукупну вартість активів. Так, протягом останніх трьох років сукупна вартість активів зросла на 105 318 млн. грн. або на 8,40% – до 1359,7 млрд .грн. насамперед, завдяки збільшенню кредитного портфеля (рис. Б.2). На 01.10.2019 в Україні налічувалось 76 платоспроможних банків (дод. Б) [29]

На динаміку кредитів суттєво впливало продовження роботи банків із непрацюючими кредитами та перехід на МСФЗ 9 на початку 2018 р. Банки також вкладали вільну готівку у ОВДП та депозитні сертифікати НБУ [37, с. 26] (дод. Б).

Упродовж 2018 р., після стрімкого зростання у 2016 р., якість кредитного портфеля поліпшилася, а частка непрацюючих кредитів (NPL) скоротилася на 1,7 в.п. – до 52,8%. Головний фактор – жвавий розвиток роздрібного кредитування, що призводить до статистичного скорочення частки NPL. Зараз понад 80% обсягу непрацюючих кредитів перебуває в банках з державним та російським капіталом, і їх обсяги майже не скорочуються (дод. Б).

Протягом досліджуваного періоду банки продовжували покладатися на внутрішні джерела ресурсів, а не на зовнішнє фінансування, активізуючи власну депозитну політику. При цьому обсяг депозитів у банківській системі зростає, що свідчить про поступове відновлення довіри українців до банківської системи, це призвело до зменшення співвідношення кредитів та

депозитів з 251,10% на 1 січня 2016 р. до 220,05% на 1 січня 2019 р. (рис. 2.5).

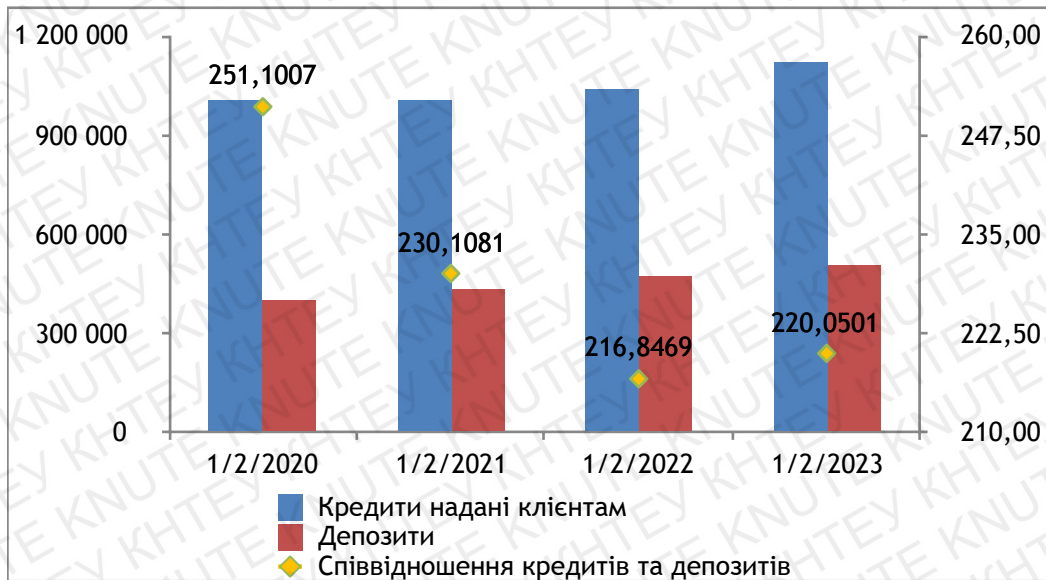

Рис. 2.5 Динаміка співвідношення кредитів та депозитів банків України станом на 01.01.2019, % [29]

Протягом 2016-2017 рр. портфель валютних кредитів помітно зменшився внаслідок списань та реструктуризацій, що компенсувалося зростанням гривневого портфеля, а у 2018 р. чисті валютні кредити бізнесу вперше від початку кризи зросли на 2,6% у доларовому еквіваленті, що і призвело до зростання частки кредитів в іноземній валюті у портфелях банків до 50% (рис. 2.6)

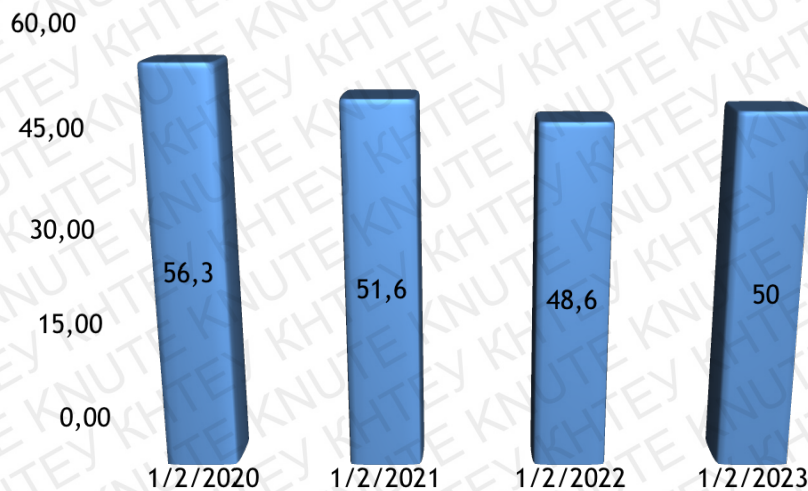

Рис. 2.6 Динаміка частки кредитів в іноземній валюті у портфелях банків України станом на 01.01.2019, % [29]

Відмітимо, що у 2016-2017 рр. діяльність банківського сектору була збитковою, про що свідчить показник рентабельності / збитковості активів та капіталу. Так, на 1 січня 2017 р. збитковість активів банків становила 12,6%, а збитковість капіталу сягнула історичного мінімуму та склала 116,74%. На 1 січня 2018 р. збитковість активів зменшилась до 1,93%, а збитковість капіталу банків до 15,84%. Протягом 2018 р. більшість банків показали прибуток, що було пов'язано з відносно стабільним валютним ринком, зменшенням витрат на резервування та збільшенням процентних доходів. При цьому банківський сектор працював без суттєвих внутрішніх чи зовнішніх змін – банки жваво залучали фондування та кредитували. Саме тому, на кінець 2018 р. банкам вдалося вперше досягти позитивних значень окреслених показників, при цьому рентабельність активів склала 1,69%, а рентабельність капіталу 14,67% (рис. 2.7).

Дослідимо вплив окреслених монетарних індикаторів на прибутковість АТ «Райффайзен Банк Аваль».

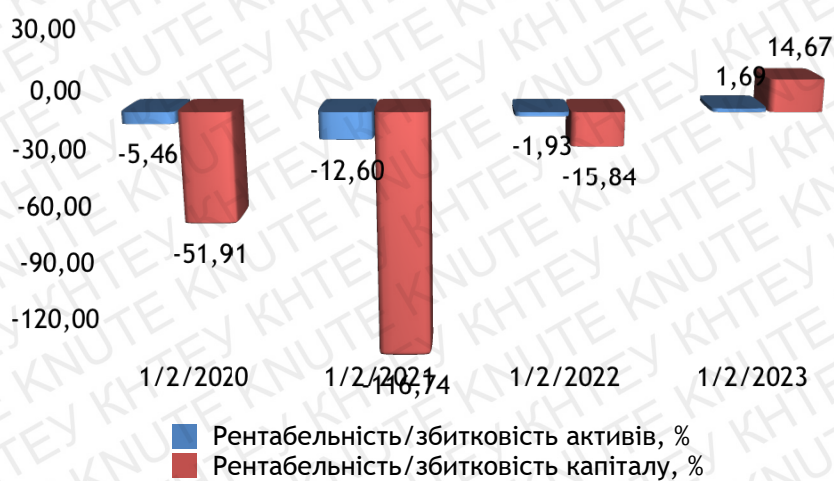

Рис. 2.7 Динаміка рентабельності/збитковості активів та капіталу банків України станом на 01.01.2019, % [29]

Зростання частки непрацюючих кредитів у портфелях банків негативно впливає на чистий прибуток АТ «Райффайзен Банк Аваль» зменшуючи його на 446294,1 тис. грн. за кожний відсоток при цьому коефіцієнт детермінації, свідчить, що зазначений вплив обумовлено зазначеним фактором на 71%. (дод. Д)

Зростання співвідношення кредитів та депозитів на 1% призводить до скорочення чистого прибутку АТ «Райффайзен Банк Аваль» на 127 994,86 тис. грн. (дод. Д)

Зростання частки кредитів у іноземній валюті у портфелях банків на 1% призводить до скорочення чистого прибутку АТ «Райффайзен Банк Аваль» на 543676,21 тис. грн. (дод. Д)

Рентабельність банківського капіталу має прямо пропорційний вплив на чистий прибуток АТ «Райффайзен Банк Аваль», при цьому збільшення рентабельності капіталу на 1% призведе до зростання чистого прибутку на 12629,9 тис. грн. (дод. Д)

Отже, у 2016-2018 рр. майже всі ключові показники роботи банківського сектору мали позитивну динаміку: очищений банківський сектор отримав рекордний за понад десятиріччя чистий прибуток, рентабельність капіталу в середньому перевищила 14%, роздрібне кредитування зберігало високі темпи зростання впродовж року. Корпоративне кредитування також зростало, особливо в сегменті якісних позичальників. Водночас, хоча на балансах досі залишаються значні обсяги непрацюючих кредитів, банки вже відобразили майже всі збитки від погіршення якості кредитного портфеля. У 2018 р. банки орієнтувались насамперед на внутрішній ринок фондування, унаслідок чого депозити населення і бізнесу збільшувались, хоча і були короткостроковими та волатильними.

РОЗДІЛ III

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА БАНКУ

3.1 Розширення інструментарію та інформаційного забезпечення аналізу зовнішнього середовища банку

Розглядаючи зовнішнє середовище як систему, передбачається використання різних методик його аналізу, в процесі якого варто враховувати такі його особливості, до яких відносять:

- взаємозв'язок факторів – це рівень сили, з яким зміна одного фактора впливає на інші фактори;
- складність – кількість і різноманітність факторів, що значно впливають на організацію;
- рухливість – відносна швидкість зміни середовища;
- невизначеність – відносний об'єм інформації про середовище і впевненість у її достовірності [28, с. 189].

Для оцінки зовнішніх можливостей необхідно визначити слабкі сторони чи недоліки, для чого використовують спеціальні методи і прийоми:

- SWOT (від англ. Strengths - Сильні сторони; Weaknesses - Слабкості; Opportunities можливості; Threats – загрози) - аналіз;
- PEST (від англ. P - політика, E - економіка, S - суспільство, T - технологія)-аналіз;
- ETOM (від англ. Environmental Threats and Opportunities Matrix - аналіз загроз і можливостей зовнішнього середовища на основі матриці) – аналіз [47];
- QUEST (від англ. Quick Environmental Scanning Technique – техніка швидкого сканування зовнішнього середовища) –аналіз [46];
- складання рейтингів [6];

– аналіз профілю середовища [46];

Зростаюча в банківському середовищі конкуренція змушує банки вдаватися в процесі боротьби за вкладника і до таких методів, як надання повного комплексу послуг, пов'язаних з обслуговуванням кошторису конкретного клієнта. Ринкові чинники зовнішнього середовища – це поява нових конкурентів, створення більш вигідних для споживача умов надання банківських послуг, поява нових методів роботи з клієнтами, з урахуванням всіх їх вимог та запитів. Все це стимулює банки до ефективнішої роботи і змушує враховувати чинники зовнішнього середовища, які постійно змінюються. Адекватне реагування на них дає змогу банкам налагодити свою діяльність в найбільш перспективному напрямі і підвищити конкурентоспроможність банківського продукту.

В основі більшості методик та підходів до оцінювання зовнішнього середовища банку на ринку банківських послуг є аналіз ринкової структури. Для визначення форми ринкового середовища використовують наступні характеристики:

- показники прямого впливу, що відображають вплив кожного окремого банку на ринок у цілому (індекс Бейна, Тобіна, Лернера). Індекс (або коефіцієнт) Бейна демонструє економічний прибуток, отриманий на одиницю інвестиційного капіталу. Індекс (або коефіцієнт) Тобіна ґрунтується на вираженні ринкової вартості установи, з відновлюваною вартістю активів, які дорівнюють сумі видатків, необхідних для придбання активів на поточний момент. Індекс (або коефіцієнт) Лернера є показником ступеню кокурентності ринку. Його застосування базується на застосуванні інформації про граничні витрати установи та еластичності попиту.[9];

- показники опосередкованого впливу, що описують рівень конкуренції загалом по системі (індекс Херфіндаля-Хіршмана – застосовується для оцінки монополізації галузі; індекс концентрації (або СА від англ. Concentration ratio) – дозволяє визначити долю ринку на який припадає кількість найбільших гравців; індекс відносної концентрації – показує

насиченість ринку гравцями; коефіцієнт ентропії – демонструє наскільки цьому ринку властива хаотичність та невпорядкованість; коефіцієнт дисперсії ринкових часток – розкриває нерівномірність/рівномірність ринку; коефіцієнт Джині – демонструє нерівномірність розподілу часток між гравцями ринку; індекс Холла-Тайдмана – за властивостями перекликається з індексом Херфіндаля-Хіршмана, однак ранжує гравців за ступенем значущості; Н-статистика (модель Панзара-Росса) – демонструє конкурентну активність; та інші). Всі ці показники покликані продемонструвати наскільки ринок є конкурентним, скільки гравців на ньому, що може стати причиною поразки в конкурентній боротьбі установ.[22, 39].

При проведенні стратегічного аналізу зовнішнього середовища оцінюється ступінь впливу на теперішній та майбутній рівень розвитку банківської системи, зовнішніх та внутрішніх чинників, визначається їх специфічний вплив на стратегічне планування. Необхідність дослідження зумовлена тим, що зовнішнє середовище зазнає постійних змін, і перед банківською системою постають важливі стратегічні завдання щодо уникнення ймовірних загроз та перешкод. [25, с. 118]:

- визначення і формування мети або низки цілей, які ставить перед собою об'єкт стратегічного планування (банківська система), застосовуючи стратегічне управління;
- аналіз розвитку об'єкта та уточнення параметрів досягнутого рівня;
- визначення обсягу і структури потреб об'єкта стратегічного планування (банківської системи) для забезпечення розвитку в прогностичному періоді;
- узгодження, збалансування потреб і ресурсів соціально-економічних підсистем різного рівня шляхом уникнення часових суперечностей, невідповідності між ними на основі ранжування потреб і підготовки управлінських рішень у вигляді стратегічних прогнозів, програм, планів.

Оскільки банківська система є складною динамічною системою, то при формуванні її інформаційної моделі необхідно враховувати велике число чинників, що відображають стан зовнішнього і внутрішнього середовища й

здійснюють безпосередній вплив на її управління. Разом з цим, врахування багатьох чинників у моделі призводить до інформаційної перевантаженості управління нею і неможливості добору припустимих для банківської системи стратегій. З огляду на це виникає необхідність розробки методик вибору показників, що дозволяють оцінювати й аналізувати процеси управління банківською системою без втрати значимої для прийняття управлінських рішень інформації. При цьому список показників формується за двома напрямками.

У рамках першого напрямку виділяються найбільш значимі індикатори управління банківською системою, що визначаються фінансовою та економічною їх доцільністю і спрямованістю. Це дозволяє оцінити ступінь використання та визнання таких критеріїв оцінки банківської системи вітчизняними та міжнародними фінансовими організаціями. Другий напрямок передбачає вибір показників стану банківської системи на основі економіко-статистичного аналізу, який дозволяє оцінити їх значимість та адекватність для здійснюваного аналізу і діагностики. Наявність великого числа дестабілізуючих впливів, відсутність достатньо повної інформації про окремі показники визначають повноту і точність сформованої інформації про банківську систему. Відтак в дослідженні пропонується комплекс статистичних методів оцінки і добору показників, які презентують зовнішні чинники управління банківською системою. Крім того, такий підхід дозволяє не тільки виявити причинно-наслідкові зв'язки між досліджуваними показниками, але й здійснити верифікацію підібраної сукупності таких індикаторів [6, с. 68]

Зазначимо, що для формування методики діагностики зовнішнього середовища банку доцільно розглядати банки як установи, які максимізують свої прибутки та конкурують за споживачів шляхом прийняття виважених цінових та нецінових рішень. Безумовно, справедливо зауважити, що банки намагаються оптимізувати процес отримання прибутку з метою зменшення податкового навантаження, проте це характерно тільки для приватних вітчизняних банків. Іноземні банки намагаються отримати значний обсяг

прибутку з метою підвищення вартості акцій, а державні банки як отриманий прибуток, так і податок з нього, перераховують до бюджету, тому причин уникати оподаткування немає. Виходячи з цього, рівень прибутковості банків об'єктивно може виступати як критерії оцінки реалізації стратегічного потенціалу банку.

Адаптивні властивості системи управління банком досягаються за рахунок маневреності і гнучкості його функціонування. Маневреність відображає швидкість необхідної перебудови (адаптації) системи і складових її елементів, тобто швидкість адаптації до умов, що змінилися. У свою чергу, маневреність цієї системи забезпечується гнучкістю, що відображає її здатність погашати збурювання зовнішнього середовища за рахунок формування різного роду фінансових запасів і резервів для проведення такого маневру.

Зіставлення внутрішніх та зовнішніх характеристик управління банком, аналіз відхилень між ними та їх адаптація до структури банківської системи здійснюються засобами контролю.

3.2 Формування оновленої методики діагностики зовнішнього середовища банку та її практична апробація

Для адекватної діагностики зовнішнього середовища, необхідною умовою є проведення комплексного аналізу банківської установи та її діяльності. Одночасне використання зазначеного функціонального інструментарію у визначеній автором послідовності з урахуванням інституційних аспектів (виконання регулятором функцій «кредитора останньої інстанції», створення за участі держави санаційної установи та ін.) мінімізуватиме негативні наслідки виникнення кризових явищ, створюватиме превентивний механізм запобігання кризи у майбутньому.

SWOT-аналіз з врахуванням сильних і слабких сторін, можливостей і загроз АТ «Райффайзен Банк Аваль», які впливають із реалій сьогодення (дод. Ж)

Як вже було визначено, зовнішнє середовище банку може

представлятися такими сегментами, як соціальне, економічне, політичне, технологічне, екологічне, інституційне середовище [46, с. 92]. При цьому, важливість вивчення політичних чинників зумовлена безпосереднім впливом законів на зовнішнє середовище суб'єктів господарювання та їх функціонування. Економічні чинники визначають те, на які ресурси може розраховувати банк. Соціальні фактори впливають на клієнтську базу банку. Технологічні чинники визначають основний напрям технологічного розвитку, що може стати причиною змін на ринку через появу нових продуктів [16, с. 84].

Визначивши особливості проведення аналізу макросередовища, або середовища на яке безпосередньо не може вплинути банківська установа, дослідимо умови функціонування вітчизняних банківських установ за 2016-2018 рр. Надалі, здійснюється бальна оцінка за кожною групою факторів та визначається загальний середній показник для оцінки умов зовнішнього середовища функціонування банків (дод. II).

За результатами PEST-аналізу можна зробити такі висновки щодо розвитку: більшість зовнішніх факторів неконтрольовані; можлива локалізація окремих факторів, наприклад, зниження впливу зростання ризиків кредитування за рахунок вдосконалення методик оцінки кредитоспроможності позичальника. Згідно складеного профілю для банківського сектору найбільшу загрозу являють економічні, політичні та соціальні чинники. Водночас технологічні, ринкові і конкурентні чинники зовнішнього середовища позитивно впливатимуть на розвиток банківського сектору.

Метод ЕТОМ–аналізу (від англ. Environmental Threats and Opportunities Matrix) для застосування даної методики необхідно застосувати метод експертних оцінок, що передбачає собою дієвий та ефективний пошук найкращого рішення для оперативного вирішення поставленого завдання. Метод експертних оцінок залучає до роботи групу експертів, що в наступному пропонує ряд рішень найкращих в даній ситуації.

Зазвичай в ролі експертів виступають керівники, що постійно працюють з зовнішнім середовищем банку та можуть дати об'єктивну оцінку тим чи іншим факторам цього середовища.

Наведемо матрицю ЕТОМ–аналізу для АТ «Райффайзен Банк Аваль» (дод. К). З табл. К.1 наведеної в дод. К можна зробити висновок про те, що на позицію банку впливають багато зовнішніх факторів, на які сам банк впливу не має. Найбільшу вагу для банку мають фактори викликані політичною, конкурентною і економічною ситуацією в країні.

Розкриємо техніку проведення даного аналізу:

А) В першому стовпчику містяться – економічні, демографічні, соціально культурні, географічні, політичні, технологічні показники, при необхідності фактори можна прибрати або додати, залежно від поставленої мети;

Б) В наступному стовпчику ми зазначаємо вагомі, на думку експертів, компоненти кожної з груп чинників, що можуть спричинити вплив на банківський сектор України.

В) Далі ми в зазначаємо «Наявність загрози» в третьому, «Можливість» (+/-) в четвертому, «Вагу зв'язку» (1-5 балів) - в п'ятому, «Важливість» (1-15) в шостому стовпчиках.

Г) В сьомому стовпчику зазначається вплив на стратегію банку і визначається, як добуток третього, четвертого, п'ятого та шостого стовпчиків.

Д) В підсумках підбиваються результати для кожної групи чинників шляхом додавання «Впливу» по кожному окремому чиннику.

Ж) В результаті ми маємо сукупний вплив компонента на стратегію розвитку банківської установи в Україні.

Встановити зв'язок між різними факторами макросередовища та визначити їх загальний вплив на підприємство дозволяє методика QUEST (Quick Environmental Scanning Technique) – техніка швидкого сканування зовнішнього середовища, запропонована М. Бейкером. [52]

Перший крок даного виду аналізу не розходиться з аналогічними видами аналізу. Далі за допомогою експертного аналізу визначаються

найбільш вагомі чинники середовища, зазвичай кількість таких чинників не перевищує 5. Припустимо експертами виступають дослідники, нами було визначено п'ять вагомих чинників макросередовища, що впливають на діяльність банківської установи:

1. Зменшення ліквідності вітчизняних підприємств;
2. Неконтрольована інфляція;
3. Зростання ризику відтоку залучених коштів;
4. Зменшення реального попиту на споживче кредитування;
5. Зростання кредитного ризику.

На фінальній стадії нами здійснено оцінку взаємозв'язку і взаємовпливу обраних чинників. В результаті оцінки, як правило, визначається наявність зв'язку, а також може бути зазначений його ступінь (низький/середній/високий).

Таблиця 3.1

QUEST-аналіз для АТ «Райффайзен Банк Аваль»

Фактори	Ймовірність прояву	1. Зменшення ліквідності вітчизняних підприємств	2. Неконтрольована інфляція	3. Зростання ризику відтоку залучених коштів	4. Зменшення реального попиту на споживче кредитування	5. Зростання кредитного ризику
1. Зменшення ліквідності вітчизняних підприємств	Висока	-	Середній	Середній	Середній	Низький
2. Неконтрольована інфляція	Висока	Середній	-	Середній	Низький	Середній
3. Зростання ризику відтоку залучених коштів	Середня	Середній	Середній	-	Середній	Середній
4. Зменшення реального попиту на споживче кредитування	Середня	Низький	Низький	Середній	-	Сильний

5. Зростання кредитного ризику	Висока	Низький	Середній	Середній	Сильний	-

Джерело: складено автором на основі власної експертної оцінки

Аналізуючи табл. 3.1, робимо висновки про те, що основними факторами, які прямо пропорційно взаємодіють - це зменшення реального попиту на споживче кредитування та зростання кредитного ризику. Оскільки зростання кредитного ризику зумовлює вищі процентні ставки за кредитами, то лише збільшуючи портфель відносно дешевого споживчого кредитування банк зможе залишитися привабливим для клієнтів.

Для аналізу середовища банку науковці пропонують застосовувати метод складання його профілю. Такий метод використовують для складання профілю окремо макрооточення, безпосереднього оточення (мезосередовища) і внутрішнього середовища. За допомогою цього методу пропонуємо оцінювати відносну значущість для банківської установи окремих чинників середовища. Його сутність полягає в наступному [39, с. 95-96]: в першу чергу, в таблицю профілю середовища вписуються окремі чинники середовища. Кожному з чинників присвоюється певний бал на основі методу експертних оцінок. В даному конкретному випадку експертами виступають дослідники. Профіль зовнішнього середовища для АТ «Райффайзен Банк Аваль» наведемо в табл. 3.2.

В даному методі оцінки визначаються наступним чином:

А) важливість для сектору/галузі/ринку: 3 - сильна, 2 – помірна, 1 – слабка;

Б) вплив на організацію: 3 – значний, 2 – помірний, 1 – слабкий, 0 – відсутній;

В) спрямованість перших двох чинників: «+ 1» - позитивна, «-1» - негативна.

Г) міра важливості виводиться з наступної формули:

«міра важливості» = «важливість для сектору» x «вплив на банк» x «спрямованість»

На підставі отриманих оцінок керівництво робить висновки про те, які саме фактори середовища мають найбільш суттєве значення для установи.

Таблиця 3.2

Аналіз профілю середовища для АТ «Райффайзен Банк Аваль»

Фактори середовища	Важливість для банківського сектору	Вплив на банк	Спрямованість впливу	Міра важливості
1. Зменшення ліквідності вітчизняних підприємств.	2	2	-	-4
2. Неконтрольована інфляція	2	3	-	-6
3. Зростання ризику відтоку залучених коштів	3	2	-	-6
4. Зменшення реального попиту на споживче кредитування	3	3	-	-9
5. Зростання кредитного ризику	2	2	-	-4

Джерело: складено автором на основі власної експертної оцінки

З аналізу профілю середовища для АТ «Райффайзен Банк Аваль» в табл. 3.2. можна дійти до висновку, що найбільш значущим та вагомим фактором, якому потрібно приділити увагу є зменшення реального попиту на споживче кредитування, зростання ризику відтоку отриманих депозитів та невідконтрольна інфляція. На основі цих даних управлінець може прийняти відповідне рішення та відкоригувати існуючу стратегію банку.

Конкуренція всередині банківської системи давно вже стала не боротьбою за ресурси, а боротьбою стратегій, внаслідок чого банкам слід розвивати, в першу чергу, ключові області діяльності, що забезпечують їм конкурентні переваги. Все більшу роль відіграє здатність змінювати

стратегію у відповідь на виклики зовнішнього середовища і розвивати банк, оновлюючи його структуру і ключові бізнес-процеси.

Ефективним інструментом для аналізу зовнішнього середовища можуть стати різноманітні методики складання рейтингів банків. Різноманітні інформаційні ресурси, користуючись послугами своїх фахівців, використовують свої методики для оцінки позицій банків на ринку банківських послуг. Складаючи рейтинг банків, вони приймають до уваги ті чи інші показники для формування найбільш об'єктивної оцінки. Фахівцям банку для оцінки ситуації на ринку варто не очікувати поки дані інформаційні ресурси опублікують своє надбання, а застосовувати їх методики для надання менеджменту оперативної інформації.

Для прикладу, можемо розглянути методику якою користується інформаційний ресурс «Minfin.ua», а саме: застосування комплексної оцінки стабільності поведінки вкладників та здатності ефективно протидіяти негативним чинникам в екстрених ситуаціях. Подібна методика не вимагає отримання «інсайдерської» інформації та дозволяє об'єктивно врахувати показники, які створюють вагомий вплив на поведінку вкладників при виборі банку.

Методика передбачає добір банківських установ, що приділяють значну увагу ринку депозитних вкладів, що важливо, депозитний портфель яких перевищує 1 млрд. гривень. Варто зазначити, що при оцінці виключаються банки з тимчасовою адміністрацією.

За даною методикою рейтинг складається щоквартально, що додає певної гнучкості в набір інструментів управління при прийнятті проміжних рішень під час управління діяльністю банку.

Як було зазначено вище, інформація не потребує значних затрат на отримання закритої, недоступної інформації. Напроти, в методиці використовують звіти, що публікуються в відкритих джерелах, статті науковців та інші відомості, що можна отримати з цілком доступних джерел інформації. До таких джерел відносять: сайт Національного банку,

інформаційні сайти банківських установ, інших рейтингових агентств або банківських об'єднань.

При розрахунку рейтингу використовуються такі чинники, що визначають рівень якості депозитів банку:

1. Здатність ефективно протидіяти негативним чинникам в екстрених ситуаціях:

- А) залежність від вкладів фізичних осіб;
- Б) якість фондування;
- В) прибутковність;
- Г) ліквідність;
- Д) достатність капіталу;
- Е) масштаб діяльності.

2. Прихильне ставлення клієнтів, що користуються депозитними послугами банку, їх лояльність до пулу послуг, який надається установою клієнту. Цей чинник представляє собою сукупність таких показників:

- А) частка банку на ринку роздрібних депозитів;
- Б) абсолютне зростання роздрібною портфеля вкладів за квартал;
- В) відносне зростання роздрібною портфеля вкладів за квартал;
- Г) досвід роботи на ринку;
- Д) платіжна репутація банку.

3. Аналітична оцінка - середня оцінка надійності банку з точки зору пулу експертів.

Розрахунок балів і рейтингу

По кожному з трьох чинників (здатність ефективно протидіяти негативним чинникам, прихильне ставлення клієнтів, оцінка аналітиків) банк може набрати від 1 до 5 проміжних балів.

Вагому увагу в даній методиці приділяють оцінкам експертних груп. Це дозволяє звести шанси спотворення фінальної оцінки до мінімуму. Подібна міра спричинена простим бажанням банків приховати слабкі сторони або зробити цифри фінансових результатів «привабливими». Однак, група

експертів покликана нівелювати негативні наслідки такого спотворення і компенсувати нестачу офіційних даних.

Експерт ресурсу приводить, як приклад, відображення міцності позицій власника банку. Експерти можуть скласти певні судження приймаючи до уваги, як офіційну так і неофіційну інформацію.

В результаті, залучені експерти виставляють власну оцінку стійкості банку за 10-бальною шкалою (від 1 до 10), виходячи з власних прогнозів і розрахунків по банку. Загальна оцінка аналітиків розраховується як середнє арифметичне оцінок від всіх експертів. Наприклад, якщо з трьох експертів двоє призначають банку "5", а третій "4", то середня оцінка складе $(5 + 5 + 4) / 3 = 4,67$. Проміжний бал за фактор - це сума первинних балів, зважених на важливість кожного показника (сума ваги = 1). По фактору «Аналітична оцінка» проміжний бал - це середнє арифметичне оцінок. Загальний бал рейтингу - це середнє арифметичне трьох проміжних балів за всіма чинниками. Загальний бал рейтингу перекладається в «зоряний» вид шляхом округлення. Рейтинг банку = від 1 до 5 зірок. [57]

Таблиця. 3.3

Рейтинг стійкості ТОП-10 банків України по результатам 3 кварталу
2019 р.

№	Банк	Загальний рейтинг	Здатність ефективно протидіяти негативним чинникам	Прихильне ставлення клієнтів	Аналітична оцінка
1	Райффайзен Банк Аваль	4,5	4.7	4	4.89
2	Укрсиббанк	4.38	4.3	4.2	4.78
3	ОТП Банк	4.22	4.1	4.1	4.67
4	Прокредит Банк	4.09	4	3.9	4.56
5	Креді Агріколь Банк	4.07	4.3	3.4	4.78
6	Кредобанк	3,97	3.7	4.1	4.33

7	ПУМБ	3,83	3.2	4.7	3.67
8	Приватбанк	3,82	3.6	3.8	4.22
9	Укргазбанк	3,69	3.3	3.7	4.56
10	Укрексімбанк	3,68	3.6	3.8	3.56

Примітка: Таблиця складена за інформацією з ресурсу [57]

Однак інформаційний портал «BANKER.UA» складає дещо більш простий рейтинг, що також базується на депозитах вкладників. В даному рейтингу за 3-ій квартах 2019 року АТ «Райффайзен Банк Аваль» знаходиться на п'ятій позиції, що відрізняється від результатів отриманих за методикою «Minfin.ua». Це можна пояснити тим, що даний рейтинг базується виключно на основі суми депозитного портфелю та не враховує експертних оцінок.

Отже, загрози зовнішнього середовища і можлива втрата ринкових позицій АТ «Райффайзен Банк Аваль» свідчать, що для подальшого підвищення конкурентоспроможності АТ «Райффайзен Банк Аваль» необхідно значне підвищення ролі аналізу зовнішнього середовища.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

В умовах сьогодення вплив зовнішнього середовища стає усе більш значимим для українських банків, оскільки сучасна економічна система характеризується нестабільністю, динамічністю розвитку та складністю її кон'юнктури. Посилення процесів конкурентної боротьби в поєднанні з непередбачуваними змінами у законодавстві, зумовили необхідність впровадження стратегічного підходу в аналіз діяльності банків. Аналіз зовнішнього середовища ґрунтується на методах PEST-аналізу, SWOT-аналізу, конкурентного аналізу та бенчмаркінгу, а також на моделях стратегічного аналізу та ін.. Зазначимо, що використання зарубіжних методологій стратегічного аналізу ускладнюються через їх прив'язку до аналітичних інструментів, які не завжди ефективні на вітчизняному ринку.

Слід враховувати, що зовнішнє середовище для банківського сектору є єдиним, а отже умови функціонування кожного банку, є однаковими. Розглядаючи макрорівень, як вищий рівень зовнішнього, необхідно постійно здійснювати своєчасний аналіз змін зазначених факторів. В Україні на сьогодні існує достатньо структур та спеціалістів, що здійснюють аналіз політичної сфери та її прогнозування. Серед традиційних академічних та державних, що відповідають за інформаційно-аналітичне забезпечення українського політикуму, слід виокремити інформаційно-аналітичні, експертні та консалтингові центри, що займаються різними видами робіт - від аналізу передвиборчої ситуації та планування виборчих кампаній до розробки стратегій розвитку країни на довгострокову та середньострокову перспективу. Останні процеси в країні спровокували появу численних політичних коментарів та прогнозів стосовно поточної політики, міжнародних відносин, майбутніх та нинішніх реформ. Поряд з цим, швидкі зміни в політичних рішеннях та міжнародних домовленостях, намаганнях політикуму до змін ускладнюють можливість аналізу та прогнозування впливу даних процесів на зміну ринку і, особливо, банківського сектору, що є основним важелем впровадження політично-фінансових змін в країні.

Незважаючи на те, що у 2017-2018 рр. ситуація, як і раніше, залишалася нестабільною через внутрішньополітичні ризики і тривалий конфлікт з Росією, економіка України продовжувала демонструвати ознаки поступового відновлення, такі, як уповільнення темпів інфляції, зниження темпів знецінення гривні по відношенню до основних іноземних валют, зростання міжнародних резервів НБУ і загальне пожвавлення ділової активності.

На кінець 2018 р. в банківському секторі України було 77 діючих банків. Протягом року два банки закінчили процедури злиття з іншими, два були перетворені на фінансові компанії, один банк було визнано неплатоспроможним. У 2018 р. банківський сектор отримав чистий прибуток 21,7 мільярдів гривень. Зростання активів банківської системи на 2% відбулося насамперед завдяки збільшенню кредитного портфеля.

За зазначений період кредитний ризик банківського сектору поступово знижувався, що свідчило про відновлення фінансового стану позичальників, пожвавився приплив коштів до банківської системи, зросли гривневі кошти населення та суб'єктів господарювання: на 14,8% та 6,8%.

Проведений аналіз показав, що конкуренція на банківському ринку залишається високою. Банки, які залишаються на ринку внаслідок конкурентної боротьби більш ефективно використовують власний капітал і внутрішній потенціал, швидко реагують на ринкові зміни, мають більш гнучку і стратегічно виважену політику, вирізняються якісним менеджментом та сучасними, ефективними інформаційними системами. Врахування факторів впливу на життєздатність банку та його конкурентоспроможність передбачає розроблення методики їх аналізу.

Слід зазначити, що в умовах посилення конкурентної боротьби, коли нарощування капіталу та значне підвищення ефективності неможливі без урахування потреб споживачів банківських послуг, зростає роль аналітичної діяльності в системі стратегічного управління банком.

Оскільки зовнішній аналіз передбачає дослідження середовища функціонування об'єкта дослідження, то методичні підходи до його здійснення значною мірою залежатимуть від сфери оточення (мезо-, макро-

та мегасередовище). Стратегічний аналіз як важлива частина діяльності банківської організації, дає можливість оцінити власні позиції на конкурентному ринку та основних конкурентів залежно від факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що в свою чергу дає можливість сформувати здорову конкуренцію на ринку банківських послуг та розробити ефективну стратегію підвищення конкурентоспроможності банку.

Таким чином, аналіз основних факторів зовнішнього середовища банків як найважливіший компонент в системі функцій управління банком дає можливість виявити ключові фактори, які мають велике значення для успішної реалізації банківських стратегій.

Зважаючи на вищезазначену проблематику, ми можемо запропонувати банкам створювати аналітичні підрозділи, що повинні діяти в двох напрямках:

1. Пошук нових методів аналізу, джерел інформації, розроблення мережі взаємозв'язків з іншими гравцями ринку, експертами, державними діячами;
2. Постійне, безперервне проведення аналізу набутої інформації, регламентувати процес пошуку факторів зростання та чинників, що можуть спричиняти загрозу установі.

В дослідженні ми висвітили, класичні і вже буденні в середовищі фахівців банківського сектору методи аналізу, як SWOT-аналіз або PEST-аналіз. Вони дієві, перевірені вітчизняною практикою і надійні, однак вони також мають свої вади, надто багато чинників залишаються поза поля зору дослідника.

Ми пропонуємо застосовувати дещо нестандартні методи аналізу, що прийшли до нас з інших, суміжних дисциплін, а саме: ETOM - аналіз загроз і можливостей зовнішнього середовища на основі матриці, QUEST - техніка швидкого сканування зовнішнього середовища, а також аналіз профілю середовища. Ми не бачимо сенсу в масивах інформації, що представляють собою нагромадження даних, натомість вбачаємо великі перспективи в розширенні інструментарію аналітика, призначені для оброблення такої

інформації.

Ефективна банківська установа це та установа в якій фахівець-управлінець приймає рішення не навмання, керуючись інтуїцією і досвідом. Важливо приймати до уваги різноманітні фактори, постійно «сканувати» зовнішнє середовище на предмет можливостей та прихованих загроз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акимова Е.В., Карпов Э.А. Внешняя среда предприятия и ее влияние на управление // Развитие экономики в трансформационный период: глобальный и национальный аспекты: сборник научных трудов конференции. — Запорожье. — 2005. — С. 11—13.
2. Бага О. М. Перспективи запровадження міжнародних стандартів "Базель-III" для вітчизняних банків на основі міжнародного досвіду / О. М. Бага, В. А. Малахов // Траектория науки. - 2016. - Т. 2, № 4. - С. 2.37-2.45.
3. Базель II: проблеми та перспективи використання в національних банківських системах : монографія / за ред. А.О. Єпіфанова, І.О. Школьник ; [А.О. Єпіфанов, І.О. Школьник, П. Райхлінг та ін.]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – 261 с.
4. Балабанова Л. В. Swot-аналіз – основа формування маркетингових стратегій: Навч. посіб. – 3-е вид., випр., доп. – К.: Знання, 2011. – 301 с.
5. Банківська система України: монографія / В. В. Коваленко, О.Г. Коренева, К.Ф. Черкашина, О.В. Крухмаль. – С.:ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 187 с.
6. Благун І.І. Підходи до дослідження банківської конкуренції / І.І. Благун // Аспекти розвитку фінансово-економічної системи в умовах 207 глобалізаційних процесів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих учених (м. Київ, 18-19 квітня). – Київ, 2014. – С. 67-69
7. Близнюк С.В. Маркетинг в Україні: проблеми становлення та розвитку. — 2-ге вид., випр. і доп. / С.В. Близнюк. — К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2004. — 400 с.
8. Валовий внутрішній продукт / Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/vvp/vvp_gic/vvp_u.htm
9. Вдовенко Л. О., Думбровський В. А., Тенденції розвитку банківської системи в контексті впливу фінансової кризи (2018). – [Електронний

- ресурс]. – Режим доступу: <https://modecon.mnau.edu.ua/trends-of-banking-system-development-in-the-context-of-the-effect-of-financial-crisis/>
10. Войчак А.В. Маркетинг і збут. Формування ринкової економіки., - К.: КНЕУ, 2009. - Спец. вип. Маркетинг: теорія і практика. – С. 245-250.
 11. Гатаулліна Е. І. Аналіз показників діяльності комерційних банків в Україні / Е. І. Гатаулліна, Л.М. Маршук // Економіка і суспільство // Електронне наукове фахове видання – Мукачево, 2017 – Вип. 12. – С. 637-642
 12. Гордієнко П.Л., Дідковська Л.Г., Яшкіна Н.В. Стратегічний аналіз: Навч. посіб. - 2-е вид., перероб. і доп. - К.: Алерта, 2008. - 478 с.
 13. Забезпечення стабільних умов функціонування банківського сектору України : монографія / під заг. ред. Колодізева О. М. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 312 с.
 14. Звіт про фінансову стабільність / Національний банк України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=83816603>
 15. Індекси споживчих цін (індекси інфляції) / Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/04/Arch_zb_isz.htm
 16. Карчева Г. Т. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України : монографія д-ра екон. наук / (Г. Т. Карчева, Т. С. Смовженко, В. І. Міщенко та ін.) ; за заг. ред. д-ра екон. наук Г. Т. Карчевої. – Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. – 279 с.
 17. Консолідована фінансова звітність згідно з МСФЗ за 2017 р. / АТ «Райффайзен Банк Аваль» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.aval.ua/storage/files/20171.PDF>
 18. Консолідована фінансова звітність згідно з МСФЗ за 2018 р. / АТ «Райффайзен Банк Аваль» [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.aval.ua/storage/files/ar2018-u-20190520_1559051757.pdf
 19. Котлер Ф. Основы маркетинга. Краткий курс / Ф. Котлер; пер. с англ. - М.: Изд-во "Вильямс", 2007. – 656 с.

20. Кузьмін О.Є., Горбаль Н.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Підруч. – Львів: Компакт- ЛВ, 2005. – 304 с.
21. Макроекономічні показники / Національний банк України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/statistic/macro-indicators>
22. Малахова О.Л. Вплив макроекономічних факторів на ефективність банківської системи України / О.Л. Малахова // Інноваційна економіка. – 2012. – № 10. – С. 227-230.
23. Малахова О.Л. Вплив макроекономічних факторів на ефективність банківської системи України / О.Л. Малахова // Інноваційна економіка. – 2012. – № 10. – С. 227-230.
24. Матлага Л. О. Еволюція регулювання фінансового сектору: від Базель II до Базель III / Л. О. Матлага // Економічний аналіз: збірник наукових праць Тернопільського національного економічного університету. – 2013. – № 12. – С. 74-78.
25. Мескон Майкл Х. Основы менеджмента / Майкл Х. Мескон, Майкл Альберт, Франклин Хедоури. – 3-е изд. ; пер. с англ. – М. : ООО “И.Д. Вильямс”, 2007. – 672 с.
26. Мізіна І.В. Банківське регулювання та нагляд в умовах фінансової кризи в Україні / І.В. Мізіна // Прикарпатський юридичний вісник. – 2016. – № 1. – с. 165-168.
27. Мізіна І.В. Банківське регулювання та нагляд в умовах фінансової кризи в Україні / І.В. Мізіна // Прикарпатський юридичний вісник. – 2016. – № 1. – с. 165-168.
28. Міщенко А. П. Стратегічне управління: Навч. посібник / А. П. Міщенко. – Київ : Центр навч. л-ри, 2004. – 336 с.
29. Наглядова статистика / Національний банк України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist>
30. Основні показники ринку праці / Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/rp/ean/ean_u/osp_rik_u.xls

31. Портер М. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов: пер. с англ. И. Минервина; — М. : «АльпинаПаблицер», 2011. — 454 с.
32. Портер М. Конкуренция: Учеб. пособие / М. Портер ; пер. с англ. - М.: Изд-во "Вильямс", 2007. – 495 с.
33. Портер М.Е. Международная конкуренция / М.Е. Портер. – М. : Международные отношения, 2006. – 896 с.
34. Портер М.Е. Стратегия конкуренции: пер. с англ. / М.Е. Портер. – М.: Основы, 2011. – 390 с.
35. Про валюту і валютні операції: Закон України 2473-VIII// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 30, ст.239 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19?lang=uk>
36. Річний звіт Національного банку України за 2017 р. / Національний банк України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=71165707>
37. Річний звіт Національного банку України за 2018 р. / Національний банк України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=71165707>
38. Розвиток банківських систем світу в умовах глобалізації фінансових ринків : Матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. 24-25 листопада 2016 р. – Черкаси: ЧННІ ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. – 193 с.
39. Самборська-Музичко Ю.О. Суть стратегічного аналізу та його місце у банківській діяльності / Ю.О. Самборська-Музичко // Економіка та сучасний менеджмент: теоретичні та практичні аспекти: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м.Одеса, 15-16 серпня 2014р.) / ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». У 2-х частинах – О.:ЦЕДР, 2014. – Ч.2. – С.69-71.
40. Самборська-Музичко Ю.О. Факторний аналіз конкурентної позиції установи / Ю.О. Самборська-Музичко // Шляхи стабілізації фінансово-економічного стану країни: матеріали міжнародної науковопрактичної

- конференції (Львів, 23-24 жовтня 2015 року) / ГО «Львівська економічна фундація». – Львів: ЛЄФ, 2015. – С.137-139.
41. Синки Дж. Мл. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Пер. с англ. — М.: Альпина Бизнес Букс. 2007. — 1018 с.
42. Сологуб Д. Основні тенденції в економіці та фінансовій системі України (2018) / Д. Сологуб. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=68440665>
43. Сологуб Д. Основні тенденції в економіці та фінансовій системі України (2018) / Д. Сологуб. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=68440665>
44. Споживчі настрої в Україні, грудень 2018 / GfK Ukraine [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.gfk.com/uk-ua/rishennja/press-release/cci-dec-2018/>
45. Статистика зовнішнього сектору України / Національний банк України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/statistic/sector-external/data-sector-external#6>
46. Фазі Л., Рэнделл Р. Курс МВА по стратегическому менеджменту: Пер. с англ.. – М.: Альпина Паблишер, 2011. — 588 с.
47. Фляйшер К., Бенсуссан Б. Стратегический и конкурентный анализ. Методы и средства конкурентного анализа в бизнесе. М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2015. 541 с.
48. Ханс-Ульрих Д.. Универсальный банк — банк будущего. Финансовая стратегия на рубеже века. / Д. Ханс-Ульрих. — М.: «Международные отношения», 2011. — 384 с.
49. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: Підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2004. — 699 с.
50. Щербатих Д.В. Сучасні методи стрес-тестування банківської системи України / Д.В. Щербатих // Економіка і суспільство. – 2018. – № 19. – С. 1210-1218.

- 51.Щербатих Д.В. Сучасні методи стрес-тестування банківської системи України / Д.В. Щербатих // Економіка і суспільство. – 2018. – № 19. – С. 1210-1218.
- 52.Гайдаенко Т.А. Маркетинговое управление. Полный курс МВА. Принципы управленческих решений и российская практика / Т.А. Гайдаенко. – М.: ЭКСМО, 2006. – 496 с.
53. FOCUS UKRAINE. [Електронний ресурс] – Режим доступу:https://pfts.ua/images/files/2018/FocusUkraine_Jan19_Ua.pdf
- 54.Basel Committee on Banking Supervision. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. A Revised Framework. June 2004
- 55.Camp Robert C. Xerox benchmarks the spot, the best in business / Robert C. Camp // Inside Guide. – 1993. – V. 7. – N 1. – P. 13–23.
- 56.Porter M. E. Creating Shared Value: Becoming a Movement [Електронний ресурс]– New York: NY, 2014. – May 13th – Режим доступу: http://sharedvalue.org/sites/default/files/2014%20Summit/Presentation%20Decks/201401040513-FSG%20Shared%20Value%20Leadership%20Summit_MEP%20Keynote_Revised_13_May_2014%20-FINAL%20FOR%20POSTING%20REVISED.pdf
57. Інформаційний портал «Minfin.ua» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://minfin.com.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. А.1 Фактори банківського середовища

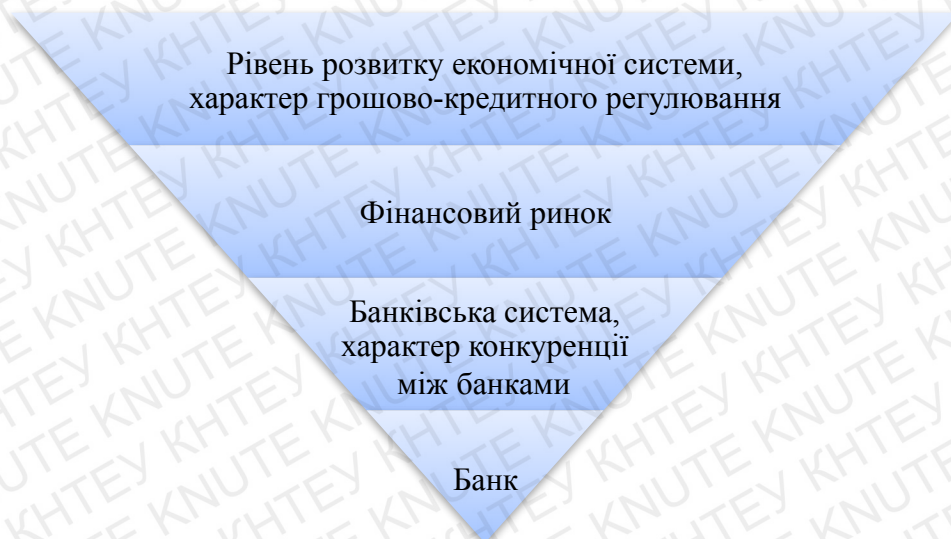

Рис. А.2 Основні фактори зовнішнього середовища банків

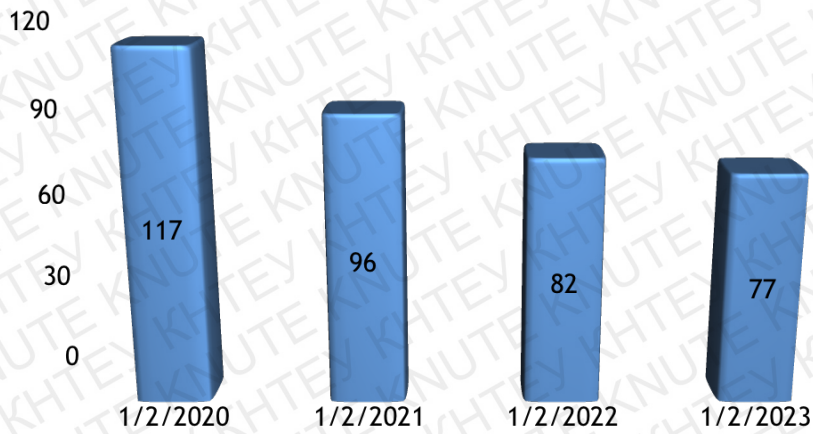

Рис. Б.1 Кількість діючих банків у 2016-2018 рр., од. [29]

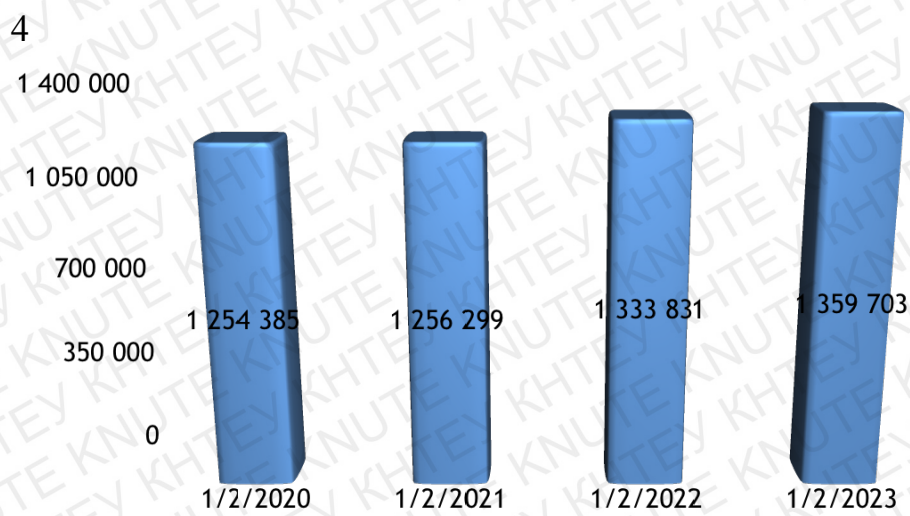

Рис. Б.2 Динаміка активів банківської системи у 2016-2018 рр., млн. грн. [29]

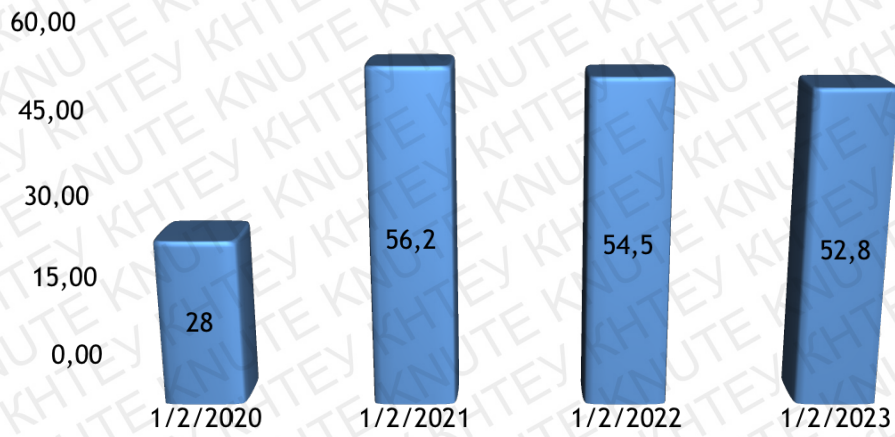

Рис. Б.3 Динаміка частки непрацюючих кредитів (NPL) у 2016-2018 рр.,

% [29]

Конкурентоспроможність банківського сектору України

Критерії	Питома вага	Рейтинг	Оцінка
Умови для факторів			
1. Політика НБУ	0,3	4	1,2
2. Стабільність курсу національної валюти	0,25	4	1
3. Доступність депозитів для населення	0,15	3	0,45
4. Ступінь розвитку інвестиційної діяльності у галузі	0,2	5	1
5. Кваліфікаційний рівень працівників банківського сектору	0,1	2	0,2
	1	-	3,85
Родинні та підтримуючі галузі			
1. Рівень розвитку ринку нерухомості	0,25	2	0,5
2. Ступінь взаємодії банківського сектору та ринку цінних паперів	0,25	5	1,25
3. Рівень технологічного забезпечення банківського сектору	0,2	4	0,8
4. Привабливість умов небанківських фінансово-кредитних установ	0,3	5	1,5
	1	-	4,05
Стан попиту			
1. Зниження попиту на банківські послуги	0,3	5	1,5
2. Темп зростання кількості споживачів банківських послуг	0,25	4	1
3. Рівень та темпи зростання інфляції в Україні	0,2	5	1
4. Рівень насиченості ринку видами послуг	0,1	2	0,2
5. Зниження попиту на банківські послуги	0,3	5	1,5
6. Обсяг залучених коштів населення	0,15	4	0,6
	1	-	4,3
Стійка стратегія, структура та суперництво			
1. Потенціал розвитку конкурентних технологій	0,2	3	0,6
2. Рівень монополізації	0,25	4	1

3. Рівень ризикованості банківських послуг	0,3	5	1,5
4. Висока конкуренція серед банків та банківських продуктів	0,15	4	0,6
5. Рівень інноваційного потенціалу банків	0,1	2	0,2
	1	-	3,9

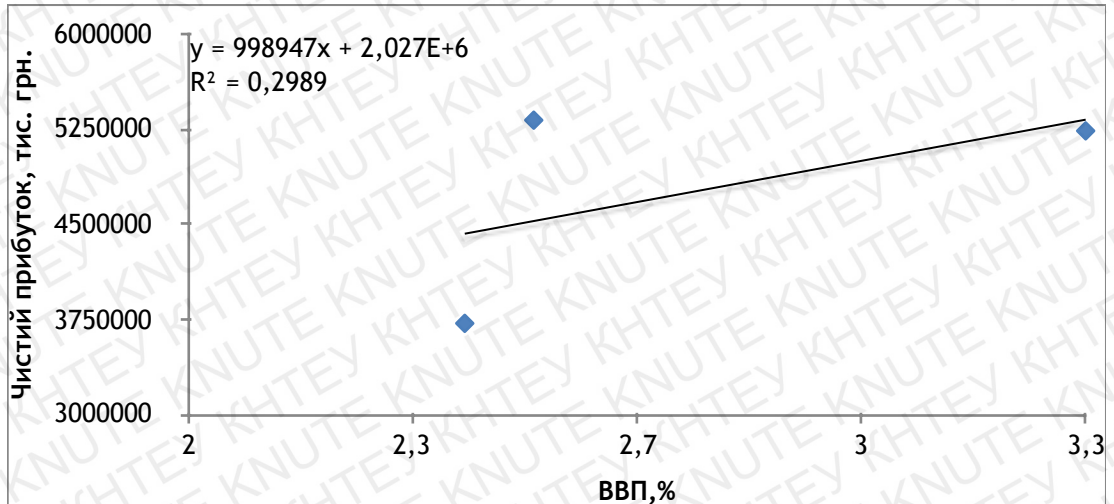

Рис. Г.1 Вплив ВВП на чистий прибуток АТ «Райффайзен Банк Аваль» у 2016-2018 рр.

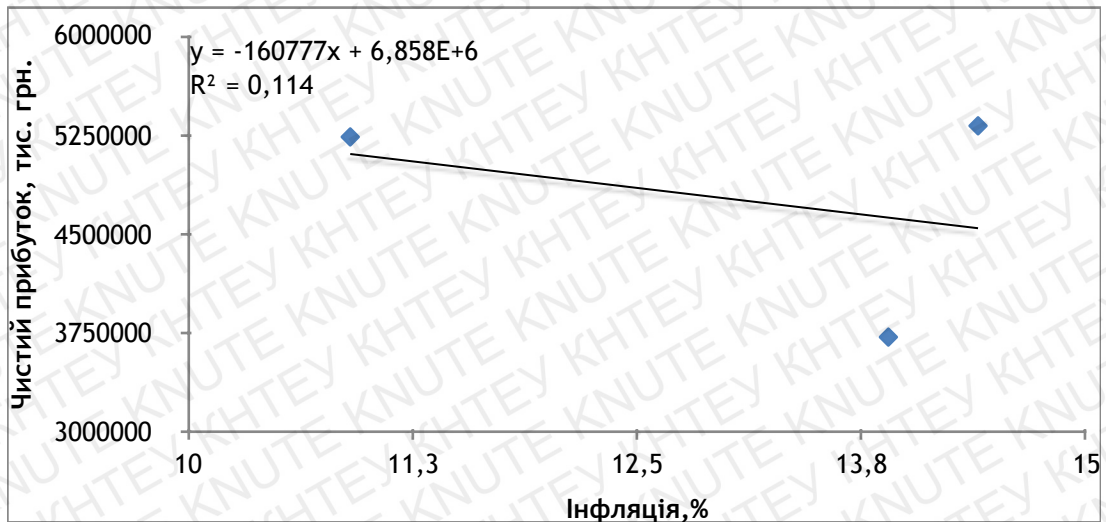

Рис. Г.2 Вплив інфляції на чистий прибуток АТ «Райффайзен Банк Аваль» у 2016-2018 рр.

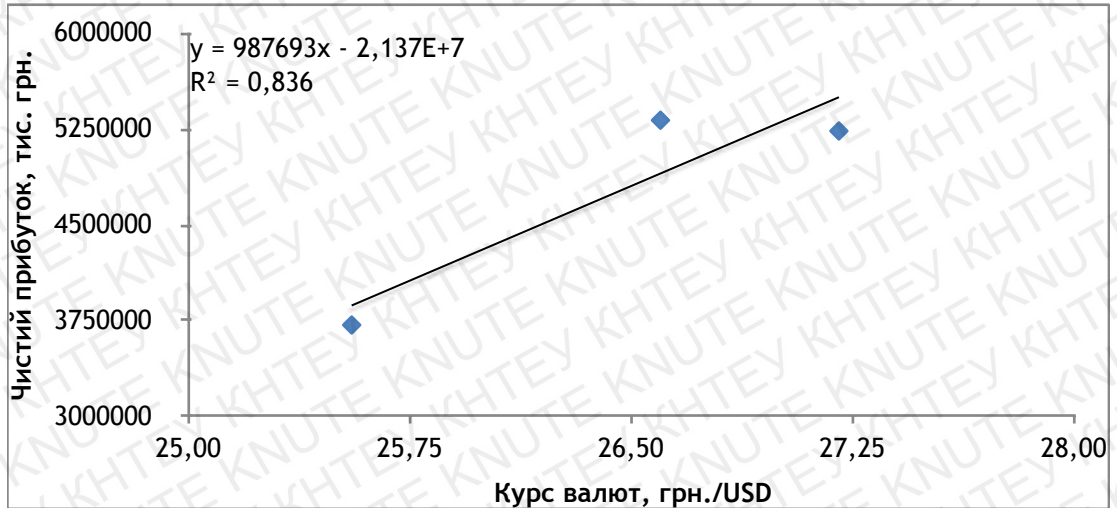

Рис. Г.3 Вплив зміни курсу валют на чистий прибуток АТ «Райффайзен Банк Аваль» у 2016-2018 рр.

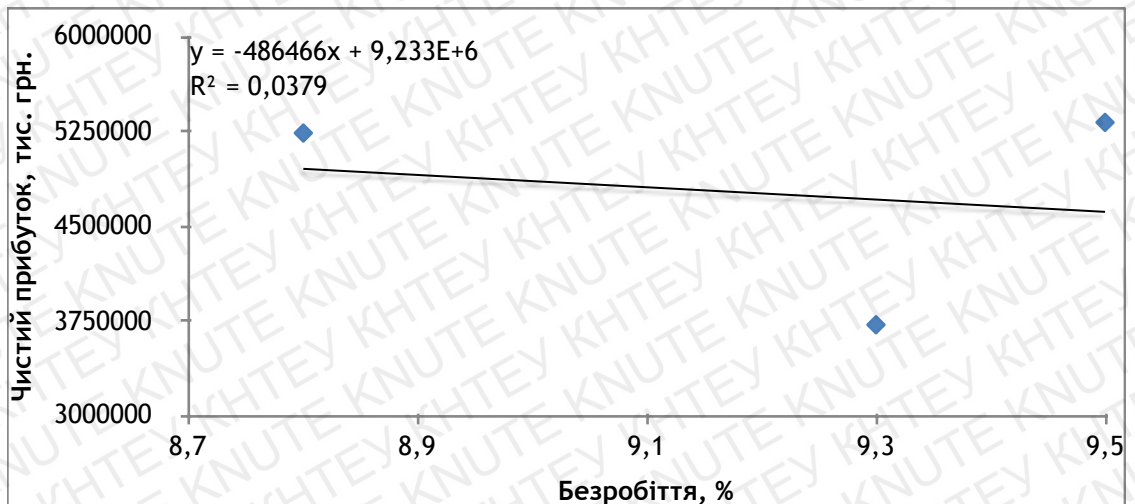

Рис. Г.4 Вплив росту безробіття на чистий прибуток АТ «Райффайзен Банк Аваль» у 2016-2018 рр.

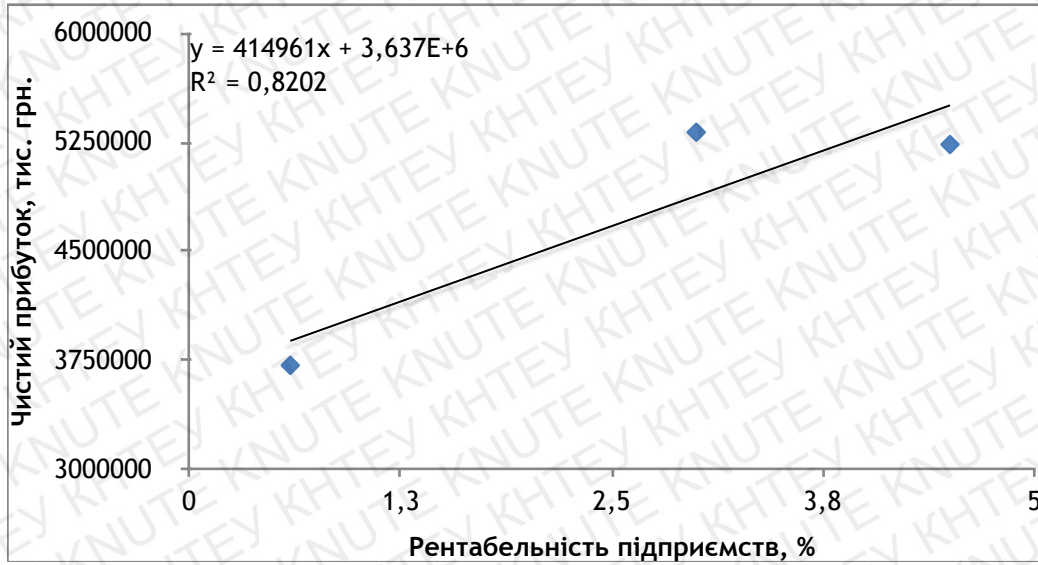

Рис. Г.5 Вплив зміни рентабельності вітчизняних підприємств на чистий прибуток АТ «Райффайзен Банк Аваль» у 2016-2018 рр.

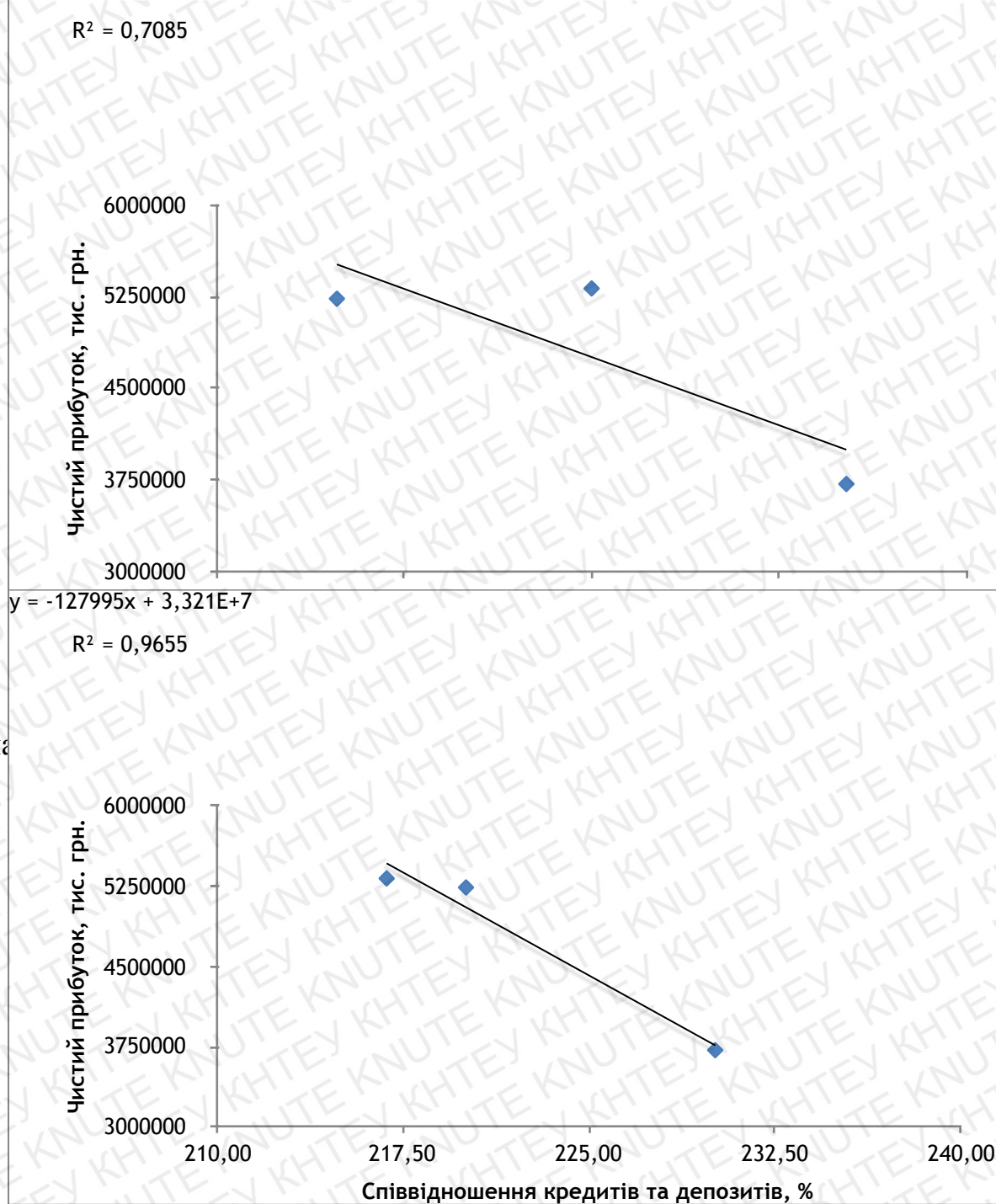

Рис. Д.2 Вплив зміни співвідношення кредитів та депозитів у портфелях банків на чистий прибуток АТ «Райффайзен Банк Аваль» у 2016-2018 рр.

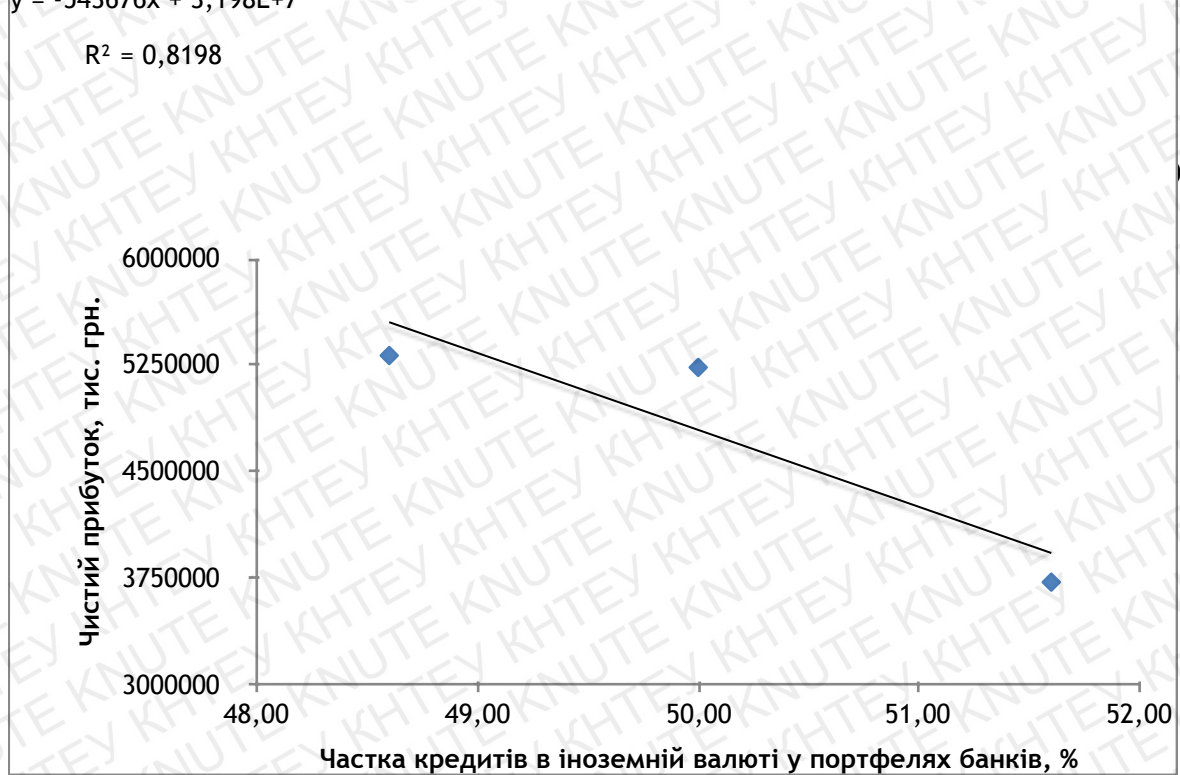

Рис. Д.3 Вплив зміни частки кредитів у іноземній валюті у портфелях банків на чистий прибуток АТ «Райффайзен Банк Аваль» у 2016-2018 рр.

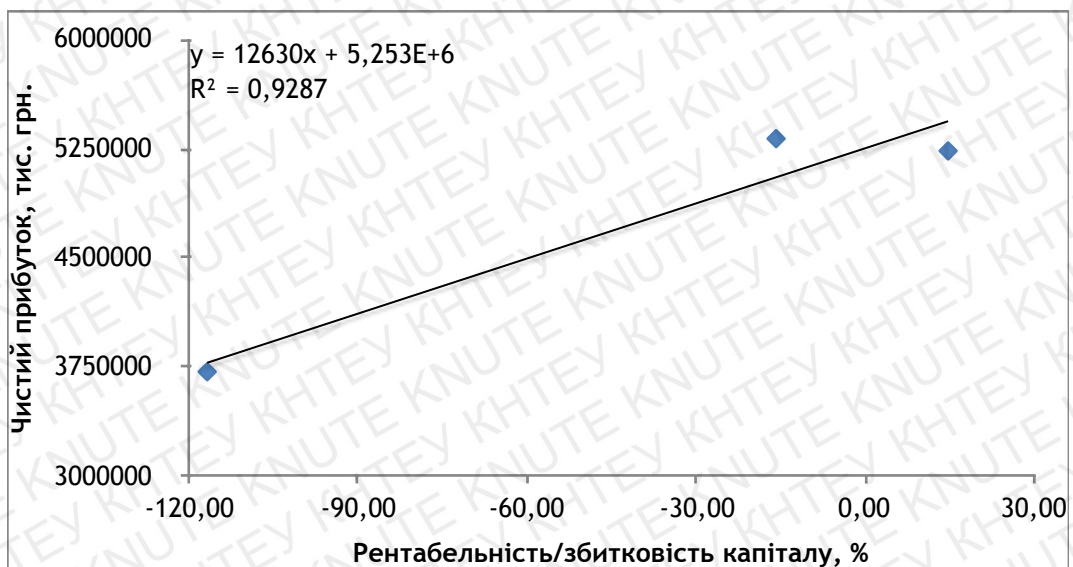

Рис. Д.4 Вплив зміни рентабельності/збитковості капіталу банків на чистий прибуток АТ «Райффайзен Банк Аваль» у 2016-2018 рр.

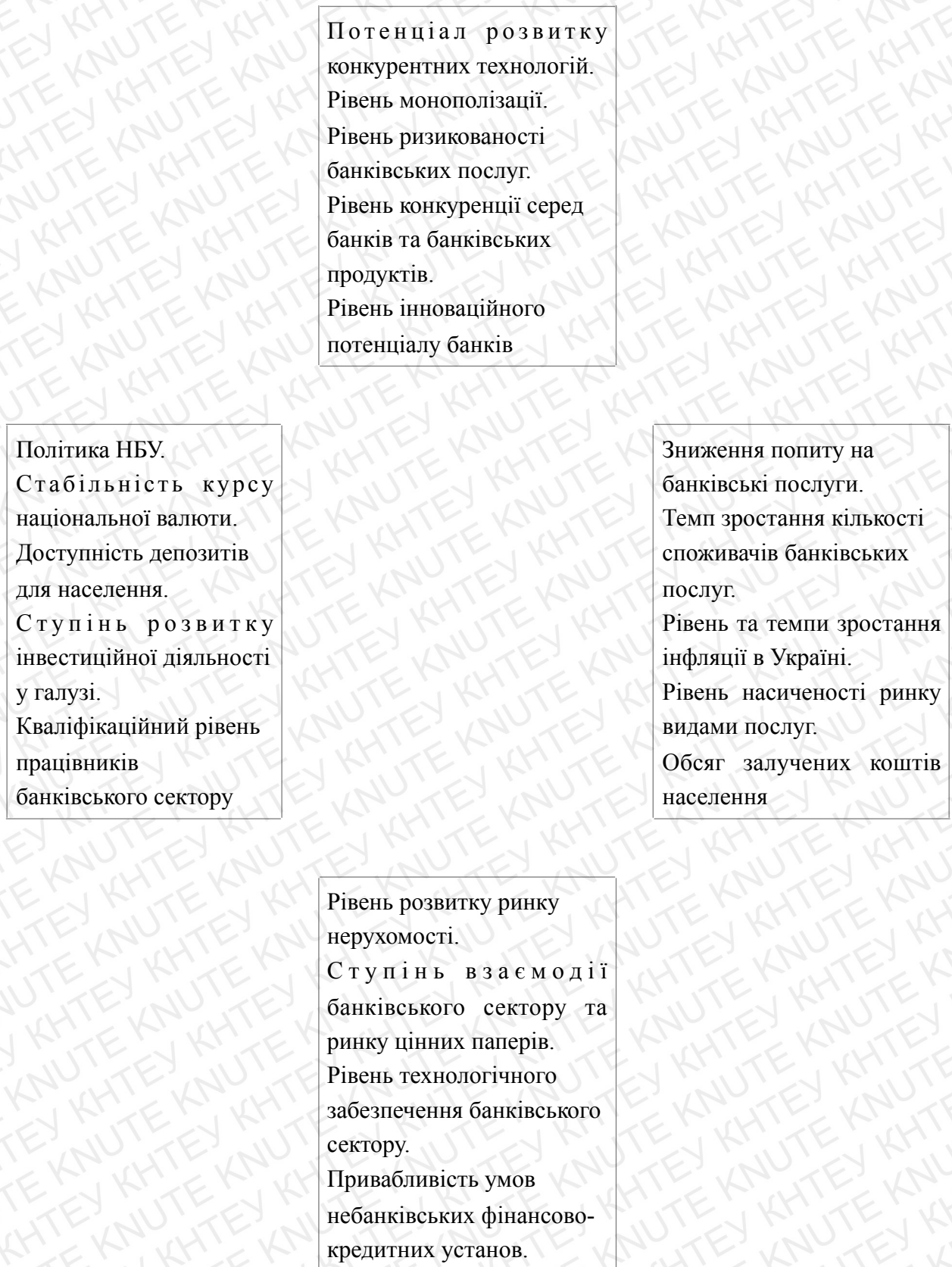

Рис. Е.1 Ромб конкурентоспроможності банківського сектору

SWOT-аналіз АТ «Райффайзен Банк Аваль»

<i>Сильні сторони в діяльності банку:</i> - репутація; - великий досвід роботи на фінансовому ринку України; - концентрація на розрахункових операціях; - галузева структура депозитного та кредитного портфеля є досить збалансованою, оскільки не передбачає концентрації вкладень у розвиток однієї галузі; - кадрова політика спрямована на розвиток персоналу; - досить висока якість активів, у тому числі кредитного портфеля; - стабільність; - використання сучасних каналів збуту банківських продуктів	<i>Слабкі сторони в діяльності банку:</i> - низький рівень розвитку інноваційних технологій; - відсутність системи стандартизації продуктів, послуг та єдиних стандартів обслуговування клієнтів; - підвищення рівня кредитних ризиків; - недосконалість системи мотивації персоналу; - відсутність комплексної системи управління ризиками; - недосконалість системи оперативного управління структурними підрозділами; - низька ефективність маркетингу
<i>Ринкові можливості банку:</i> - завоювання домінуючих позицій в регіональних соціально-економічних програмах; - розвиток нових кредитних послуг для малого бізнесу; - збільшення частки ринку обслуговування населення шляхом створення повноцінного комплексу розрахункових, депозитних та кредитних послуг	<i>Ринкові загрози банку:</i> - невизначеність політико-економічної ситуації в країні; - можливість непрогнозованого відтоку коштів бюджетних та системних клієнтів; - зростання конкуренції в банківській сфері; - можливість переходу висококваліфікованих фахівців до конкурентів; - ризикованість кредитних вкладень в малий бізнес

Таблиця Ж.2

Матриця стратегій управління АТ «Райффайзен Банк Аваль»

Сторони	Можливості	Загрози
Слабкі	Стратегія спрямована на мінімізацію рівня кредитних ризиків за допомогою залучення нових програмних продуктів оцінки кредитоспроможності позичальника та диверсифікації кредитного портфеля	Стратегія спрямована на підвищення ефективності ведення діяльності за рахунок підвищення якості кредитного портфеля шляхом зниження рівня проблемних кредитів та утримання сегменту ринку
Сильні	Стратегія спрямована на формування кредитного та депозитного портфеля за рахунок залучення нових клієнтів та утримання старих, а також за допомогою підвищення кваліфікації персоналу з ризик-менеджменту	Стратегія спрямована на мінімізацію кредитних ризиків та відтоку залучених коштів шляхом формування кредитного та депозитного портфелів з низьким ступенем ризику та постійного контролю за проблемними активами

PEST-аналіз зовнішнього середовища АТ «Райффайзен Банк Аваль»

Група факторів	Фактори	Загрози/ можливості	Імовірність події або вияву фактора	Важливість фактора чи події	Вплив на банк
		(+/-)	0-100%	(1-10)	(+ / -)
Політичні фактори	Розрив міжрегіональних зв'язків внаслідок військових дій на сході України та анексії АР Крим	-	100	8	-800
	Зовнішня агресія зі сторони РФ	-	100	7	-700
	Недовіра суспільства до банків	-	100	4	-400
Економічні фактори	Зменшення ліквідності вітчизняних підприємств	-	85	8	-680
	Неконтрольована інфляція	-	95	9	-855
	Зростання ризику відтоку залучених коштів	-	65	7	-455
	Зменшення реального попиту на споживче кредитування	-	75	6	-450
	Висока імовірність неповернення кредитів	-	80	9	-720
	Непередбачуване знецінення гривні на валютному ринку	-	90	8	-720
	Зростання безробіття	-	70	5	-350
Соціальні фактори	Чітка орієнтації на якість послуг	+	95	7	665
	Зменшення купівельної спроможності населення	-	65	6	-390
	Зацікавленість населення в дешевих розрахункових послугах	+	85	8	680

Технологічні фактори	Впровадження системи інтернет-банкінгу	+	90	9	810
	Відповідність новим технологічним стандартам	+	45	4	180
Загальний вплив					-4185

Матриця Аналізу ЕТОМ для АТ «Райффайзен Банк Аваль»

Таблиця К.1

Група факторів	Подія/ чинник	Загроз а (-)	Можливість (+)	Вага (1-5)	Важливість, рейтинг (1-15)	Вплив на стратегію банку
Економічні	1. Зменшення ліквідності вітчизняних підприємств	-		3	10	-30
	2. Неконтрольована інфляція	-		1	12	-12
	3. Зростання ризику відтоку залучених коштів	-		2	13	-26
	4. Зменшення реального попиту на споживче кредитування	-		2	9	-18
	5. Зростання кредитного ризику	-		4	14	-56
	6. Непередбачуване знецінення гривні на валютному ринку	-		5	8	-40
<i>Разом</i>		-182				
Соціальні і культурні	1. Зростання безробіття	-		3	7	-21
	2. Чітка орієнтації на якість послуг		+	4	12	48
	3. Зменшення купівельної спроможності населення	-		5	8	-40
	4. Зацікавленість населення в дешевих розрахункових послугах		+	4	13	52
<i>Разом</i>		39				
Демографічні	1. Міграції населення до міст		+	3	5	15
	2. Зменшення безробіття		+	4	5	20
<i>Разом</i>		35				
Політичні та правові	1. Нестабільна політично-економічна ситуація в країні		+	4	9	36
	2. Зовнішня агресія зі сторони РФ	-		5	14	-70
	3. Посилення регулюючого впливу НБУ	-		3	12	-36
	4. Недовіра суспільства до влади та її органів		+	4	13	52
<i>Разом</i>		-18				
Технологічні	1. Впровадження інтрнет-банкінгу	-		4	9	-36
	2. Постійне удосконалення технологічних характеристик банку		+	5	13	65
<i>Разом</i>		29				

Конкурентні	1. Процеси кооперації та консолідації шляхом об'єднання, злиття та приєднання банків	-	3	8	-24
	2. Посилення конкуренції з боку небанківських фінансово-кредитних установ	-	2	7	-14
<i>Разом</i>		-38			
Географічні	1. Закриття відділень у регіонах	-	4	10	-40
<i>Разом</i>		-40			

Додаток Л

Консолідована фінансова звітність АТ «Райффайзен Банк Аваль» за 2018 р.

Консолідований звіт про фінансовий стан станом на 31 грудня 2018 року

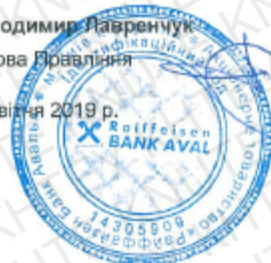
(в тисячах грн.)

	Примітки	2018 р.	2017 р.
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	10 362 053	10 297 228
Торгові активи	9	690 495	1 127 477
Заборгованість кредитних установ	10	7 630 836	8 032 433
Кредити клієнтам	11	47 317 516	37 348 686
Активи, призначені для продажу	12	20 848	56 170
Інвестиційні цінні папери:	13		
- за справедливою вартістю, з відображенням переоцінки як прибутку або збитку			5 925 271
- за справедливою вартістю, з переоцінкою через інший сукупний дохід		3 455 556	
Інвестиційна нерухомість	14	133 064	151 860
Основні засоби	15	2 331 965	2 037 965
Нематеріальні активи	16	437 609	412 083
Поточні активи з податку на прибуток		-	545 070
Відстрочені активи з податку на прибуток	17	43 661	31 643
Інші активи	19	1 377 230	1 050 930
Всього активи		73 800 833	67 016 816
Зобов'язання			
Торгові зобов'язання		6 955	4 689
Заборгованість перед кредитними установами	20	1 148 692	2 533 468
Заборгованість перед клієнтами	21	58 359 863	52 272 275
Поточні зобов'язання з податку на прибуток		248 191	709
Резерви	18	163 432	80 050
Інші зобов'язання	19	2 182 607	1 285 072
Всього зобов'язання		62 109 740	56 176 263
Капітал			
Статутний капітал	24	6 153 411	6 154 516
Додатково сплачений капітал		3 030 744	3 033 097
Резерви переоцінки	24	837 802	889 941
Резервні та інші фонди		734 142	509 771
Нерозподілений прибуток		965 420	300 560
Всього капітал, що належить акціонерам Банку		11 721 519	10 887 885
Частка неконтролюючих акціонерів		(30 426)	(47 332)
Всього капітал		11 691 093	10 840 553
Всього капітал і зобов'язання		73 800 833	67 016 816

Від імені Правління Банку підписано та надано дозвіл на публікацію

Володимир Лавренчук
Голова Правління

17 квітня 2019 р.

Людмила Макаренко
Головний бухгалтер

АТ «Райффайзен Банк Аваль»

Консолідована фінансова звітність згідно з МСФЗ за 2018 рік

Консолідований звіт про прибутки та збитки за рік, що закінчився 31 грудня 2018 року

(в тисячах грн.)

	Примітки	2018 р.	2017 р.
Процентні доходи, розраховані за методом ефективної ставки відсотка		8 691 320	6 294 500
Інші процентні доходи		260 145	857 843
Процентні витрати		(1 854 033)	(1 459 861)
Чисті процентні доходи	26	7 097 432	5 692 482
Комісійні доходи		4 593 322	3 849 766
Комісійні витрати		(2 119 746)	(1 505 339)
Чисті комісійні доходи	27	2 473 576	2 344 427
Кредитні прибутки/(збитки)	28	648 780	1 723 471
Чисті прибутки/(збитки) від операцій з іноземними валютами:			
- торгові операції		344 240	322 215
- курсові різниці		(8 417)	(83 815)
Чисті збитки від операцій з торговими активами/зобов'язаннями		(37 245)	(15 466)
Чисті прибутки від операцій з фінансовими активами за справедливою вартістю, з відображенням переоцінки як прибутку або збитку		-	40 048
Чисті прибутки від операцій з фінансовими активами, що в обов'язковому порядку оцінюються за справедливою вартістю, з відображенням переоцінки як прибутку або збитку		5	
Чисті збитки від припинення визнання фінансових активів за справедливою вартістю, з переоцінкою через інший сукупний дохід		(18 050)	
Чисті прибутки від припинення визнання фінансових активів за амортизованою собівартістю	29	71 433	
Чисті збитки від модифікації фінансових активів	30	(30 043)	
Інші доходи	31	118 877	157 022
Непроцентні доходи		440 800	440 004
Витрати на персонал	32	(2 038 208)	(1 668 669)
Знос і амортизація	15, 16	(454 529)	(415 402)
Інші адміністративні та операційні витрати	32	(1 733 011)	(1 527 204)
Зменшення корисності інших нефінансових активів та резерви	18, 19	(67 478)	(64 848)
Переоцінка інвестиційної нерухомості	14	2 163	-
Зменшення корисності активів, призначених для продажу		(1 579)	(618)
Непроцентні витрати		(4 292 642)	(3 676 741)
Прибуток до оподаткування		6 367 946	6 523 643
Витрати з податку на прибуток	17	(1 133 121)	(1 204 622)
Прибуток за рік		5 234 825	5 319 021
Припадає на:			
- акціонерів Банку		5 216 510	5 327 168
- частку неконтролюючих акціонерів		18 315	(8 147)
		5 234 825	5 319 021
Прибуток на акцію			
Чистий та скоригований прибуток на одну просту акцію (грн.)	24	0,0848	0,0866

АТ «Райффайзен Банк Аваль»

Консолідована фінансова звітність згідно з МСФЗ за 2018 рік

Консолідований звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2018 року

(в тисячах грн.)

	Примітки	2018 р.	2017 р.
Прибуток за рік		5 234 825	5 319 021
Інший сукупний дохід			
<i>Статті, які переносяться чи можуть бути перенесені до прибутків або збитків:</i>			
Фінансові активи за справедливою вартістю, з переоцінкою через інший сукупний дохід:			
Чиста зміна справедливої вартості	24	(200 937)	
Зміни резерву під очікувані кредитні збитки	24,28	21 986	
Перенесення у прибутки або збитки	24	7 255	
Податок на прибуток	24	30 472	
Всього статті, які переносяться чи можуть бути перенесені до прибутків або збитків		(141 224)	-
<i>Статті, які не будуть перенесені до прибутків або збитків:</i>			
Переоцінка будівель	24	29 227	(7 816)
Податок на прибуток від переоцінки будівель	17,24	(5 281)	1 407
Всього статті, які не будуть перенесені до прибутків або збитків		23 966	(6 409)
Інший сукупний збиток за рік за вирахуванням податків		(117 258)	(6 409)
Всього сукупний дохід за рік		5 117 567	5 312 612
Припадає на:			
- акціонерів Банку		5 099 252	5 320 759
- частку неконтролюючих акціонерів		18 315	(8 147)
		5 117 567	5 312 612